

Anadolu Kùltür ve Sanat Tarihi 101

5. Oturum Tunç Çağı

ARKEO
AKADEMİ
www.arkeoakademi.com

 /arkeo.akademi

 /@arkeoakademi

 coff.ec/yildirimoza

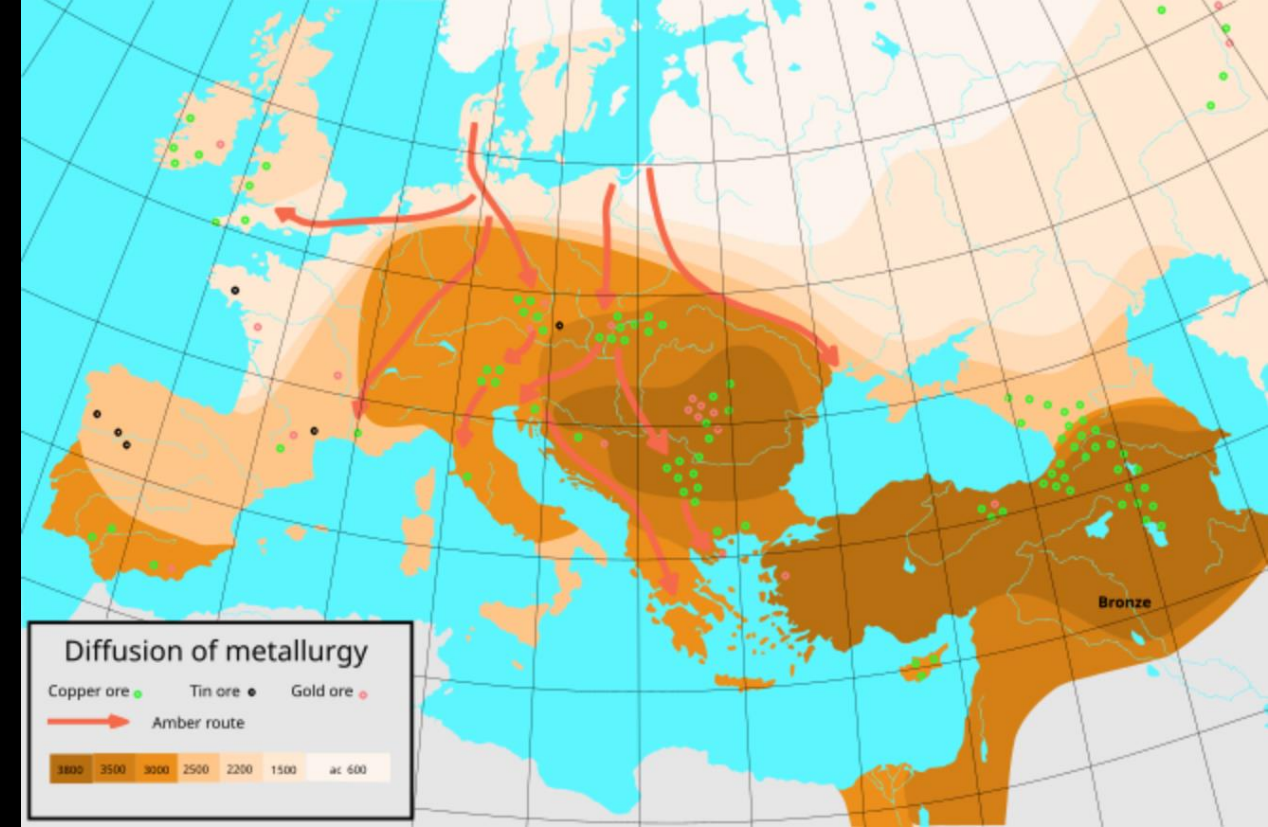
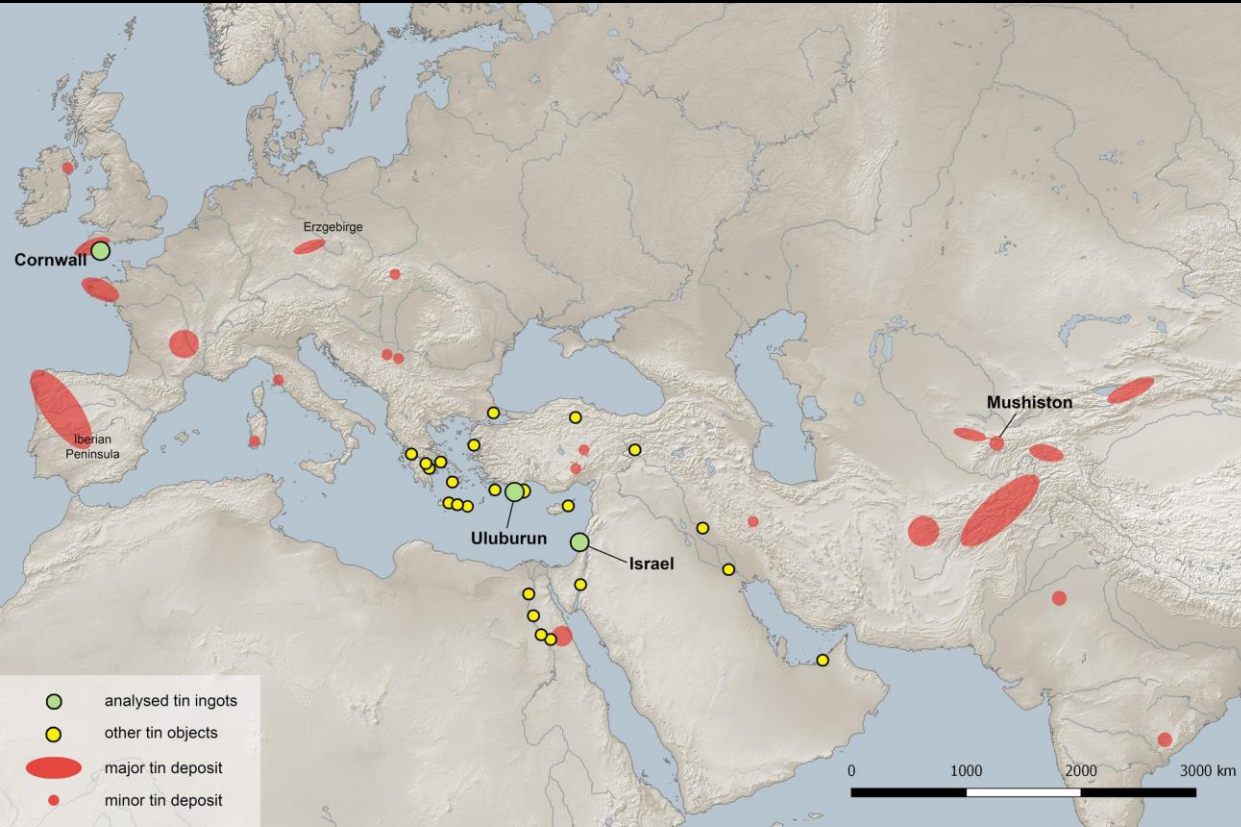
Tunç Çağı

Tunç Çağı, insanlık tarihinde 3nemli bir d3nemi temsil eder ve genellikle M3300 ile M31200 yılları arasında kabul edilir. Bu d3nem, insanların bakır ve kalayı birleştirerek tunç (bronz) alaşımını keşfetmeleri ve bu malzemeyi yaygın olarak kullanmalarıyla karakterize edilir.

Tunç Alaşımının Keşfi ve Kullanımı

- Tunç, bakır ve kalayın (arsenik?) karıştırılmasıyla elde edilen daha sert ve dayanıklı bir malzemedir.
- Tunç, bakıra g3re daha dayanıklı olduğu için tarım, avcılık ve savaş alanlarında devrim yarattı.

M33.100 M31.200

Tunç Çağı

MÖ 3.100 MÖ 1.200

Şehirleşme ve Yerleşimler

- Tunç Çağı'nda yerleşimler büyüdü ve ilk şehir devletleri ortaya çıktı.
- Surlarla çevrili şehirler, savunma amaçlı inşa edildi.
- Mezopotamya, Mısır, İndus Vadisi ve Çin gibi bölgelerde büyük uygarlıklar gelişti.

Ticaret ve Ekonomi

- Tunç yapımı için gerekli olan bakır ve kalay, farklı bölgelerde bulunduğu için ticaret ağları genişledi.
- Uzun mesafeli ticaret yolları oluştu ve kültürel etkileşim arttı.
- Değerli metaller ve takas sistemi ekonomik hayatın merkezinde yer aldı.

Sosyal Yapı ve Hiyerarşi

- Tunç Çağı toplumları genellikle hiyerarşik bir yapıya sahipti.
- Kölelik yaygınlaştı ve savaş esirleri köle olarak kullanıldı.

Sanat ve Kültür

- Heykelcikler, takılar, seramikler ve duvar resimleri yaygınlaştı.
- Dini inançlar, ritüeller ve erk sanat üzerinde etkili oldu.

Yazının Ortaya Çıkışı

- Tunç Çağı'nda yazı sistemi geliştirildi (Sümerlerin çivi yazısı ve Mısır hiyeroglifleri).
- Yazı, ticari kayıtlar, dini metinler ve yasal belgeler için kullanıldı.

Tunç Çağı

Savaş ve Silahlanma

- Tunç silahlar savaş teknolojisini geliştirdi.
- Savaş arabaları yaygınlaştı ve ordular daha organize hale geldi.
- Şehir devletleri, krallıklar ve imparatorluklar arasında sık sık çatışmalar yaşandı.

Tunç Çağı'nın Sonu

- Tunç Çağı, MÖ 1200 civarında ani bir çöküşle sona erdi.
- Bu çöküşün nedenleri arasında deniz kavimlerinin istilaları, doğal afetler, ticaret ağlarının çökmesi ve iç karışıklıklar sayılabilir.
- Tunç Çağı'nın sona ermesiyle Demir Çağı başladı.

MÖ 3.100 MÖ 1.200

Şehir Tanımı ve Özellikleri

- a) Nüfus Yoğunluğu ve Büyüklük:** Şehirler, genellikle köylerden daha büyük ve kalabalık yerleşim yerleridir. Ancak sadece nüfusa bakarak bir yeri şehir olarak tanımlamak yeterli değildir.
- b) Planlı Yerleşim Yapısı:** Şehirlerde genellikle planlı bir yerleşim düzeni bulunur. Sokaklar, evler, kamu binaları, tapınaklar, saraylar ve ticaret alanları gibi yapılar belirli bir düzen içinde inşa edilir.
- c) Kamu Binaları ve Altyapı:** Şehirlerde kamu hizmetlerine yönelik yapılar bulunur: tapınaklar, saraylar, pazar alanları, su kanalları, depolar ve savunma duvarları gibi.
- d) Sosyo-Ekonomik ve Siyasi Merkez Olma:** Şehirler, sadece yerleşim alanı değil, aynı zamanda ekonomik, siyasi ve kültürel faaliyetlerin merkezidir.
- e) Sosyal Tabakalaşma:** Şehirlerde sosyal hiyerarşi ve tabakalaşma belirgindir. Krallar, din adamları, tüccarlar, zanaatkarlar ve çiftçiler gibi farklı gruplar arasında net bir ayrım vardır.

Tunç Çağı | MÖ 3.100 – MÖ 1.200

ETÇ (Erken Tunç Çağı) | MÖ 3.100 - MÖ 2.100

OTÇ (Orta Tunç Çağı) | MÖ 2.100 - MÖ 1.550

GTÇ (Geç Tunç Çağı) | MÖ 1.550 - MÖ 1.200

Tunç Çağı'nın her evresi, Anadolu'da **kentleşme, madencilik ve metalurji, ticaret ağları ve siyasi yapılar** açısından kademeli olarak artan bir karmaşıklık ve gelişim göstermiştir. Erken Tunç Çağı bağımsız şehir devletlerinin doğuşuna tanık olurken, Orta Tunç Çağı Asur ticaretinin getirdiğı yazılı kültürü ve ticari organizasyonu, Geç Tunç Çağı ise Hitit İmparatorluğu'nun merkeziyetçi gücünü ve uluslararası ilişkilerini temsil eder.

Anadolu Tunç Çağları

MÖ 3000'den MÖ 1200'e uzanan ve Anadolu'yu medeniyetin beşiğı haline getiren kentleşme, ticaret ve imparatorlukların destansı yolculuğı.

Tunç Çağı | MÖ 3.100 – MÖ 1.200

ETÇ (Erken Tunç Çağı) | MÖ 3.100 - MÖ 2.100

Genel Özellikler:

Şehir Devletlerinin Yükselişi: Bu dönemde Anadolu'da, surlarla çevrili, organize ve bağımsız şehir devletleri ortaya çıkmıştır. Troia, Alacahöyük, Alishar ve Kültepe gibi önemli yerleşimler bu döneme aittir.

Kentleşme: Özellikle Erken Tunç Çağı II ve III'te nüfus artışına paralel olarak kentleşme hız kazanmıştır. Yerleşimler daha düzenli bir yapıya kavuşmuş, taş temel üzerine kerpiçten dörtgen planlı evler, hatta megaron tipi yapılar görülmeye başlanmıştır.

Madencilik ve Tunç Üretimi: Bakır ve kalayın karışımı olan tunç madenciliği başlamış olsa da, Erken Tunç Çağı'nın başlarında tunç alet kullanımı henüz çok yaygın değildir. Ancak Batı Anadolu ve Orta Anadolu'da yerel madencilik okullarının varlığına dair kanıtlar bulunmaktadır.

Ticaret: Kara ve deniz ticareti gelişmeye başlamış, özellikle uzak bölgeler arası ilişkiler artmıştır. Ege kıyıları üzerinden Yunan anakarası ve adalara doğru bir ticaret hattı oluşmuştur.

Seramik: Erken Tunç Çağı I'de Kalkolitik dönemin çanak çömlek geleneği sürerken, Erken Tunç Çağı II'de çömlekçi çarkı görülmeye başlanmıştır. **Sosyal Yapı:** Toplumsal iş bölümü ve sınıfsal farklılaşma belirginleşmeye başlamıştır. Yönetici sınıflar ortaya çıkmıştır.

Felaketler ve Göçler: Erken Tunç Çağı II'nin sonlarında Batı ve Güney Anadolu'da büyük yangınlar ve yerleşim yerlerinin ıssızlaşması görülmüştür.

1. Erken Tunç Çağı (MÖ 3000 – 2000)

Anadolu'da ilk organize Şehir devletlerinin ve kentleŐmenin temellerinin atıldığı, teknolojik ve sosyal yeniliklerin filizlendiği başlangıç evresi.

Dönemin Ana Gelişmeleri

Bu dönemde kentleşme en önemli gelişme olurken, onu ticaret ağlarının oluşumu ve metal işçiliğindeki ilk adımlar takip etmiştir. Bu yenilikler, gelecekteki büyük medeniyetlerin temelini oluşturmuştur.

Kentleşme ve Mimari Ticaret Ağları
Metal işçiliği Seramik Teknolojisi

Öne Çıkan Özellikler

Şehir Devletlerinin Yükselişi: Surlarla çevrili, Troya ve Alacahöyük gibi bağımsız Şehir devletleri kuruldu.

Seramik ve Teknoloji: Çömlekçi çarkı kullanıldı ve kırmızı perdahlı mallar yaygınlaştı.

Sosyal Yapı: Toplumsal iş bölümü ve yönetici sınıfların ortaya çıkmasıyla sınıfsal farklılaşma belirginleşti.

Felaketler ve Göçler: Dönemin sonunda yaşanan büyük yangınlar ve göçler, Anadolu'nun demografik yapısını değiştirdi.

Tunç Çağı | MÖ 3.100 – MÖ 1.200

OT (Orta Tunç Çağı) | MÖ 2.100 - MÖ 1.550

Genel Özellikler:

Asur Ticaret Kolonileri Çağı: Anadolu için en belirgin fark, Mezopotamya ile yoğun ticaretin başlamasıdır. Asurlu tüccarlar, Anadolu'da **karum** adı verilen ticaret kolonileri kurmuşlardır (örneğin **Kültepe-Kaneş**). Bu dönemde Anadolu yazıyla tanışmıştır. Kil tabletler üzerine yazılmış çivi yazısı metinler, dönemin ticari ve sosyal yaşamına dair önemli bilgiler sunar.

Yazının Yaygınlaşması: Yazı, özellikle Orta Anadolu olmak üzere Kuzey Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Akdeniz'in doğu kıyılarında kullanılmaya başlanmıştır.

Şehir Devletlerinin Gelişimi: Kentler daha da büyümüş, surlarla çevrili kentlerde idari ve dini yapılar daha anıtsal hale gelmiştir. Bu durum, yöneticilerin (beylerin) gücünü göstermektedir.

Madencilikte İlerleme: Maden ocakları daha organize bir şekilde işletilmiş, ergitme ve külçe halinde kentlere ulaştırma faaliyetleri artmıştır. Madenden yapılmış silah, alet ve süs eşyalarında büyük bir gelişme görülmüştür.

Mezarlık Gelenekleri: Yerleşim yeri dışındaki mezarlıkların sayısı artmaya başlamıştır.

Çömlekçi Çarkının Gelişimi: Çömlekçi çarkı bu evrede daha da gelişim göstermiş, bölgesel ilişkileri gösteren yeni kap şekilleri ortaya çıkmıştır.

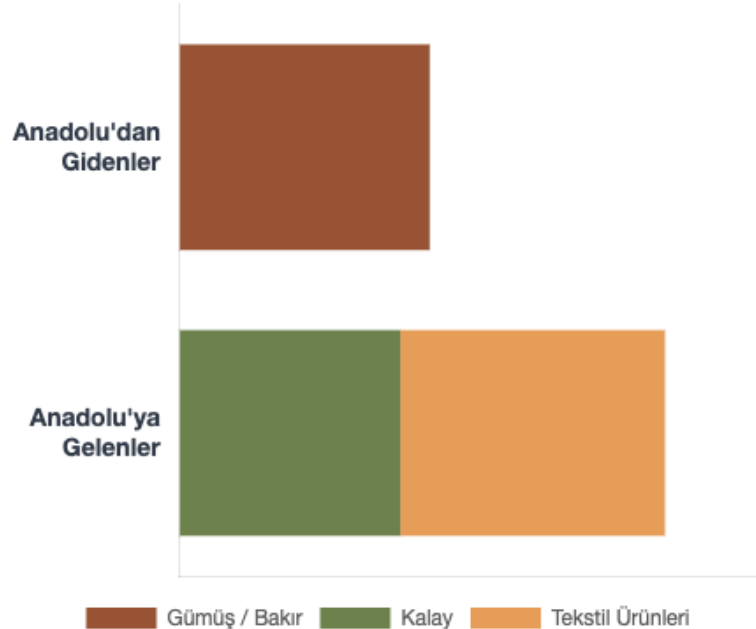
Tunç Çağı | MÖ 3.100 – MÖ 1.200

2. Orta Tunç Çağı (MÖ 2000 – 1600)

Asurlu tüccarların gelişiyle Anadolu'nun yazıyla tanıştığı ve Mezopotamya ile yoğun ticari ilişkiler kurarak zenginleştiği bir dönüüm dönemi.

Asur Ticaret Kolonileri ve Ekonomi

Asurlu tüccarlar, Anadolu'dan gümüş ve bakır gibi değerli madenleri alırken, karşılığında kalay ve lüks dokuma ürünleri getirmişlerdir. Bu ticaret, Anadolu'daki şehir devletlerini ekonomik olarak güçlendirmiştir.

Tarihin Dönüm Noktası: Yazının Gelişi

Asurlu tüccarlar sayesinde Anadolu, çivi yazısıyla tanıştı. Kültepe-Kaneş'te bulunan on binlerce kil tablet, dönemin ticari, hukuki ve sosyal yaşamına ışık tutan paha biçilmez birer kaynaktır.

Tunç Çağı | MÖ 3.100 – MÖ 1.200

GTÇ (Geç Tunç Çağı) | MÖ 1.550 - MÖ 1.200

Hitit İmparatorluğu'nun Yükselişi: Bu dönem, Anadolu'da güçlü bir merkezi devlet olan **Hitit İmparatorluğu'nun** (MÖ 1650-1200 civarı) egemen olduğu çağdır. Hititler, Anadolu'nun büyük bir kısmını birleştirmiş ve Yakın Doğu'nun önemli güçlerinden biri haline gelmişlerdir.

Büyük Krallıklar ve Siyasi İstikrar: Asur Ticaret Kolonileri Çağı'ndaki şehir devletleri yerini daha büyük ve merkezi krallıklara, özellikle Hitit İmparatorluğu'na bırakmıştır.

Uluslararası İlişkiler: Hititler, Mısır ve Mezopotamya gibi diğer büyük devletlerle diplomatik ve ticari ilişkiler kurmuş, hatta savaşlar yapmışlardır (Örn: Mısır ile Kadeş Savaşı).

Anıtsal Mimari: Hititler, büyük surlarla çevrili başkentleri Hattuşa gibi anıtsal yapılar inşa etmişlerdir. Çokgen büyük taş bloklardan (kiklopik) oluşan mimari yaygındır.

Hiyeroglif ve Çivi Yazısı Kullanımı: Hititler hem çivi yazısını (ticaret ve diplomatik yazışmalarda) hem de hiyeroglif yazısını (anıtsal yazıtlar ve mühürlerde) kullanmışlardır.

Din ve Kültür: Hitit dini ve mitolojisi, Anadolu'nun önceki halklarından ve Mezopotamya'dan etkilenmiştir.

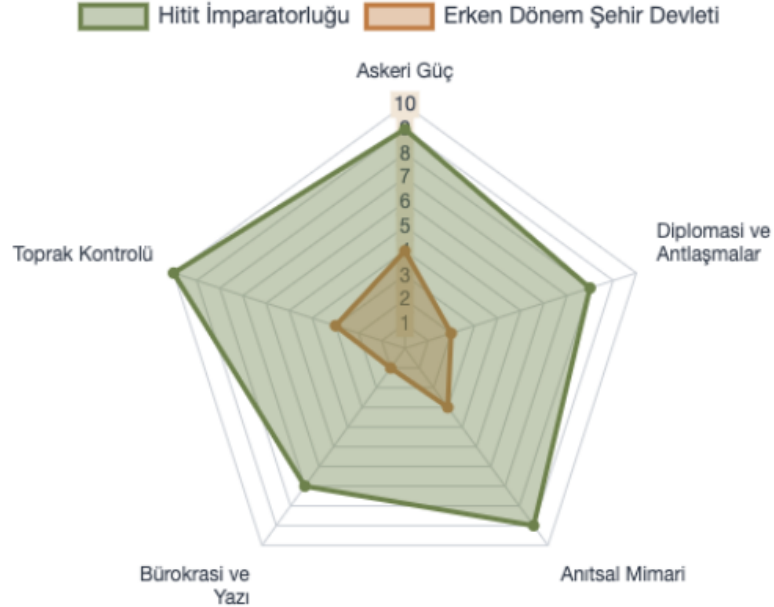
Deniz Kavimleri Göçü ve Çöküş: Çağın sonlarına doğru (MÖ 1200 civarı), "**Deniz Kavimleri Göçü**" olarak bilinen büyük göç hareketleri ve bölgesel karışıklıklar nedeniyle Hitit İmparatorluğu da dahil olmak üzere Yakın Doğu'daki birçok büyük Tunç Çağı uygarlığı çökmüştür. Bu çöküşle birlikte Anadolu'da karanlık bir dönem başlamış ve Demir Çağı'na geçiş yaşanmıştır.

3. Geç Tunç Çağı (MÖ 1600 – 1200)

Hitit İmparatorluğu'nun yükselişle Anadolu'nun tek bir siyasi çatı altında birleştiği, uluslararası diplomasının ve büyük savaşların yaşandığı imparatorluklar çağı.

Hitit İmparatorluğu Profili

Hititler; askeri güçleri, gelişmiş diplomasi yetenekleri ve anıtsal mimarileriyle Yakın Doğu'nun süper güçlerinden biri haline geldi. Bu grafik, imparatorluğun temel özelliklerini karşılaştırmalı olarak göstermektedir.

Uluslararası İlişkiler Ağı

Hititler, Mısır, Babil ve Mittani gibi dönemin diğer büyük güçleriyle karmaşık bir diplomasi ve savaş ağı içindeydi. Kadeş Antlaşması gibi tarihi olaylar bu etkileşimin bir sonucudur.

Büyük Çöküş: MÖ 1200

"Deniz Kavimleri Göçü" olarak bilinen büyük halk hareketleri, kıtlık ve iç isyanlar sonucu Hitit İmparatorluğu dahil birçok büyük medeniyet yıkıldı ve Tunç Çağı sona erdi.

Sümerler – MÖ 5000-1750

Güney Mezopotamya’da yerleşmiş Sümerlerin, nereden geldiği kesin değildir. Bu bölgenin tarihi altı döneme ayrılır:

Ubaid Dönemi – MÖ 5000-4100

Uruk Dönemi – MÖ 4100-2900

Erken Hanedanlar Dönemi – MÖ 2900-2334

Akad Dönemi – MÖ 2334-2218

Guti Dönemi – MÖ 2218-2047

Ur III. Dönemi (Sümer Rönesansı olarak da bilinir) – MÖ 2047-1750

İlkler:

Okullar, Çocuk Suçlu Vakası, İki Meclisli Kongre, Tarihçi, Vergi İndirimi, “Musa”/Peygamber, Yasal Emsal, İlaç Kitabı, Kozmogoni ve Kozmoloji, Ahlakî İdealler, Atasözleri ve Deyişler, Hayvan Masalları, Edebi Tartışmalar, İncil Paralellikleri, Kütüphane Kataloğu

1. Yazının İcadı (Çivi Yazısı)

- Sümerler, insanlık tarihinde bilinen ilk yazı sistemini icat etmişlerdir. Bu yazı sistemi, **çivi yazısı** olarak bilinir.
- Yazı, başlangıçta ticari kayıtlar tutmak için kullanılmış, daha sonra edebiyat, hukuk, bilim ve din gibi alanlarda da yaygınlaşmıştır.
- Yazının icadı, bilginin kaydedilmesini ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamış, böylece uygarlığın gelişimine büyük katkıda bulunmuştur.

2. Şehir Devletleri ve İdari Yapı

- Sümerler, tarihte bilinen ilk **şehir devletlerini** kurmuşlardır. Önemli şehir devletleri arasında **Ur, Uruk, Lagaş, Nippur ve Eridu** bulunur.
- Her şehir devleti, kendi tanrısına adanmış bir tapınak (**ziggurat**) etrafında örgütlenmişti.
- Şehir devletleri, karmaşık bir idari ve bürokratik yapıya sahipti. Bu yapı, vergi toplama, kayıt tutma ve kamu hizmetlerini düzenleme gibi modern devlet sistemlerinin temelini oluşturdu.

3. Hukuk Sistemi

- Sümerler, bilinen ilk yazılı hukuk kurallarını oluşturmuşlardır. **Ur-Nammu Kanunları** (MÖ 2100) ve daha sonra **Lagaş Kralı Urukagina'nın reformları**, adalet ve hukuk sisteminin erken örnekleridir.
- Bu kanunlar, toplumsal düzeni sağlamak ve adaleti tesis etmek için hazırlanmıştır.

4. Bilim ve Matematik

- Sümerler, matematik ve astronomi alanında önemli gelişmeler kaydetmiştir.
- **60 tabanlı sayı sistemi** (sexagesimal) kullanmışlardır. Bu sistem, bugün hala zaman (dakika ve saniye) ve açı ölçümlerinde kullanılmaktadır.
- Astronomik gözlemler yapmışlar ve takvim sistemleri geliştirmişlerdir.

5. Din ve İnanç Sistemi

- Sümerler, çok tanrılı bir inanç sistemine sahipti. Her şehrin koruyucu bir tanrısı vardı.
- Tanrılar için **ziggurat** adı verilen büyük tapınaklar inşa ettiler. Bu tapınaklar, hem dini hem de idari merkezlerdi.

MÖ 2300 - İnanna, Utu, Enki ve İsimud
Akad silindir mührü

6. Tarım ve Sulama Teknolojisi

- Sümerler, Mezopotamya'nın verimli topraklarını kullanarak tarımda büyük ilerlemeler kaydetti.
- **Sulama kanalları** inşa ederek tarımı daha verimli hale getirdiler. Bu, nüfus artışını ve şehirleşmeyi destekledi.

7. Edebiyat ve Mitoloji

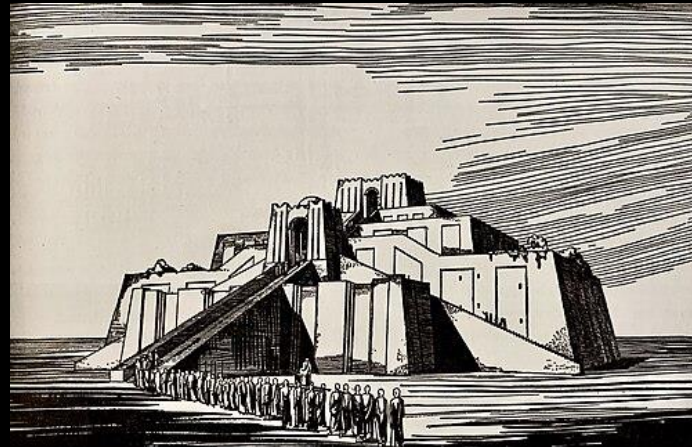
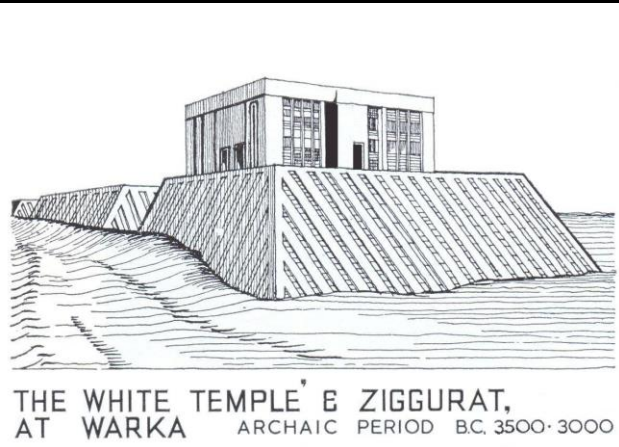
- Sümerler, dünyanın bilinen ilk edebi eserlerini yaratmışlardır. **Gılgamış Destanı**, insanlık tarihinin en eski yazılı destanıdır ve evrensel temalarıyla günümüzde bile önemini korur.
- Sümer mitolojisi, daha sonraki medeniyetlerin (Babil, Asur) inanç sistemlerini de etkilemiştir.

8. Ticaret ve Ekonomi

- Sümerler, geniş bir ticaret ağı kurmuşlardır. Komşu bölgelerle tarım ürünleri, kereste, maden ve değerli taşlar ticareti yapmışlardır.
- Ticaret, ekonomik zenginliği artırmış ve kültürel etkileşimi hızlandırmıştır.

9. Diğer Medeniyetlere Etkisi

- Sümerler, Mezopotamya'da yaşayan sonraki medeniyetler (Akadlar, Babilliler, Asurlular) üzerinde derin bir etki bırakmıştır.
- Yazı, hukuk, din ve bilim alanındaki buluşları, insanlık tarihinin gelişimine yön vermiştir.

Mısır Erken Hanedanlık Dönemi – MÖ 3150-2686

Mısır uygarlığının temellerinin atıldığı bir dönemdir. Bu dönem, MÖ 3100 civarında başlayıp MÖ 2686'ya kadar sürmüştür ve **1. ve 2. Hanedanlar** tarafından yönetilmiştir. Erken Hanedanlık Dönemi, Mısır'ın siyasi birliğinin sağlandığı, kültürel kimliğinin oluştuğu ve devlet yapısının temellerinin atıldığı bir zaman dilimidir.

1. Mısır'ın Siyasi Birliğinin Sağlanması:

- Erken Hanedanlık Dönemi'nden önce Mısır, **Yukarı Mısır** (güney) ve **Aşağı Mısır** (kuzey) olarak iki ayrı bölgeye ayrılmıştı. Bu dönemde, **Firavun Narmer** (veya Menes olarak da bilinir) tarafından Yukarı ve Aşağı Mısır birleştirildi.
- Bu birleşme, Mısır'ın merkezi bir devlet olarak ortaya çıkmasını sağladı ve Mısır'ın siyasi tarihinde bir dönüm noktası oldu.

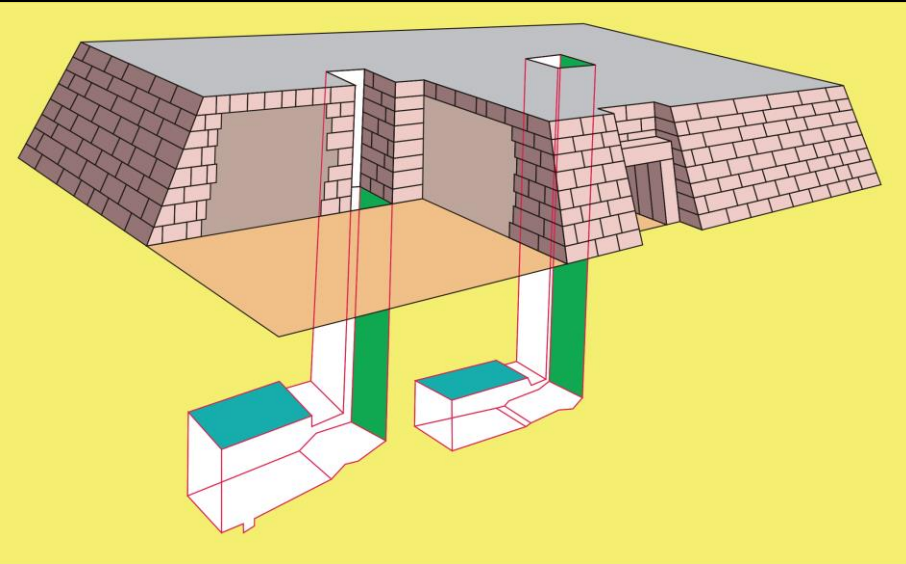
Mısır Erken Hanedanlık Dönemi – MÖ 3150-2686

2. Merkezi Devlet Yapısının Oluşması:

- Birleşme sonrasında, Mısır'da güçlü bir merkezi yönetim kuruldu. Firavun, hem siyasi hem de dini lider olarak mutlak otoriteye sahipti.
- Devlet yönetimi, bürokratik bir sistemle organize edildi. Bu sistem, vergi toplama, kayıt tutma ve kamu hizmetlerini düzenleme gibi işlevleri yerine getiriyordu.

3. Din ve Firavun Kültünün Gelişmesi:

- Erken Hanedanlık Dönemi'nde, firavunlar tanrıların yeryüzündeki temsilcileri olarak görülmeye başlandı. Bu inanç, firavunun otoritesini pekiştirdi.
- Ölüm sonrası yaşama olan inanç, mezarların ve anıtsal yapıların inşasını teşvik etti. Bu dönemde, firavunlar için **mastaba** adı verilen dikdörtgen mezarlar inşa edildi.

mastaba

mastaba

Sakkara – Zoser Piramidi

Mısır Erken Hanedanlık Dönemi – MÖ 3150-2686

4. Yazının Gelişmesi:

- Erken Hanedanlık Dönemi'nde, **hiyeroglif yazısı** gelişti ve kullanımı yaygınlaştı. Yazı, idari kayıtlar, dini metinler ve ticari belgeler için kullanıldı.
- Bu dönemde yazının gelişmesi, Mısır'ın kültürel ve idari yapısının daha organize hale gelmesini sağladı.

5. Ekonomik ve Sosyal Yapının Gelişmesi:

- Nil Nehri'nin düzenli taşkınları sayesinde tarım verimli hale geldi ve bu da ekonomik refahı artırdı.
- Ticaret, hem Mısır içinde hem de komşu bölgelerle gelişti. Özellikle **Lübnan'dan Sedir** ve **Sina Yarımadası'ndan bakır** gibi değerli kaynaklar getirildi.

6. Kültürel Kimliğin Oluşması:

- Erken Hanedanlık Dönemi, Mısır'ın kültürel kimliğinin şekillendiği bir dönemdir. Din, sanat, mimari ve yazı gibi alanlarda Mısır'a özgü bir kimlik oluştu.
- Bu dönemde ortaya çıkan kültürel unsurlar, Mısır'ın sonraki dönemlerinde de devam etti ve gelişti.

Narmer'in düşmanlarını yendiğini gösteren taş plaka, 1. Hanedanlık.

Narmer, hem Yukarı hem de Aşağı Mısır'ı fetheden ve yöneten ilk Mısır krallarından biridir.

Mısır Eski Krallık Dönemi – MÖ 2686-2181

- Djoser Basamaklı Piramidi:

Sakkara'da bulunan bu piramit, Mısır'ın ilk piramidi olarak kabul edilir. Mimar **İmhotep** tarafından Firavun Djoser için inşa edilmiştir. Basamaklı tasarımı, piramit mimarisinin erken bir örneğidir.

Sakkara – Basamanklı Piramit

- Piramitler:

Eski Krallık Dönemi, Mısır piramitlerinin inşa edildiği dönemdir. Bu piramitler, firavunların mezarları olarak inşa edilmiştir ve ölüm sonrası yaşama olan inancın bir yansımasıdır.

En ünlü piramitler, **Giza Piramitleri**'dir:

1. **Keops Piramidi (Büyük Piramit):** Dünyanın Yedi Harikası'ndan biri olan Keops Piramidi, Eski Krallık Dönemi'nde inşa edilmiştir. Yaklaşık 146 metre yüksekliğindedir.
2. **Kefren Piramidi:** Keops Piramidi'nden biraz daha küçüktür ve ünlü **Sfenks** ile birlikte inşa edilmiştir.
3. **Mikerinos Piramidi:** Giza'daki üç büyük piramidin en küçüğüdür.

- Sfenks:

Giza Platosu'nda bulunan **Büyük Sfenks**, insan başlı ve aslan gövdeli devasa bir heykeldir. Kefren Piramidi'nin koruyucusu olarak inşa edildiği düşünülmektedir.

Kefren Piramidi ve Büyük Sfenks

Sümer | Mısır Heykelleri

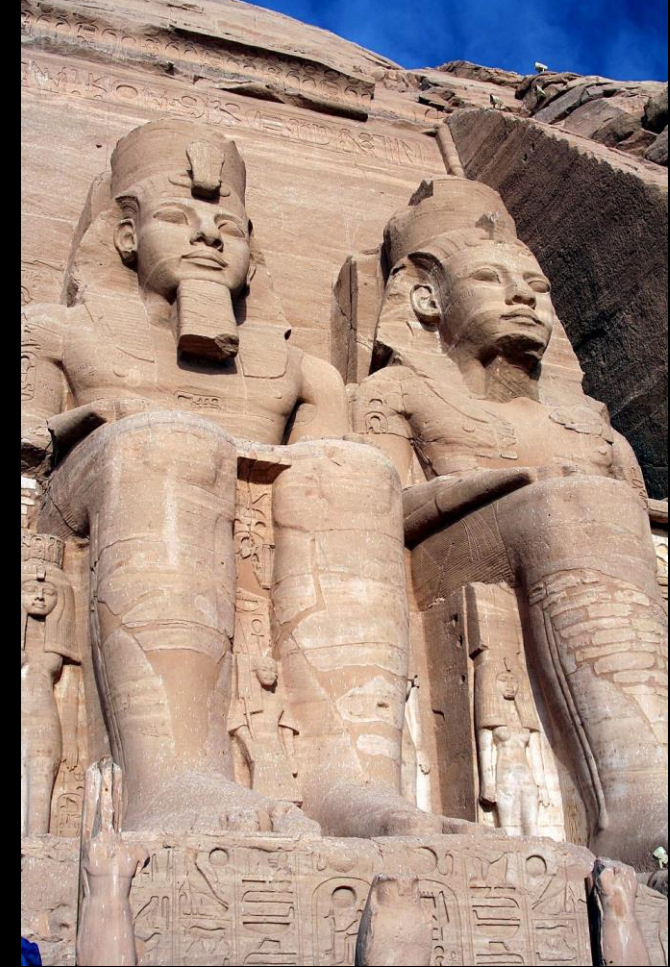
Adak için kutu taşıyan adam,
MÖ 2900-2600 - Sümer

Gudea Heykeli.
MÖ 2090 - Sümer

Menkaura ve Kraliçe II. Hamernernebt
MÖ 2548-2530 - Mısır

II. Ramses – Ebu Simbel Tapınağı
MÖ 1265 - Mısır

Limantepe

Konum: İzmir'in Urla ilçesinde, İzmir Körfezi'nin güney kıyısında yer alır.

a) Erken Tunç Çağı (MÖ 3000-2000)

- Ege Bölgesi'nde önemli bir yerleşim yeri haline gelmiştir.
- Yerleşimde tarım ve hayvancılık başlıca ekonomik faaliyetlerdir. Ayrıca deniz ticareti de yapılmaktadır.
- Erken Tunç Çağı'nda yerleşim, savunma amaçlı duvarlarla çevrilidir. Bu duvarlar, yerleşimin stratejik öneminin bir göstergesidir.

b) Orta Tunç Çağı (MÖ 2000-1600)

- Miken Uygarlığı ile bağlantılı bir yerleşim yeri haline gelmiştir.
- Ticaret faaliyetleri daha da yoğunlaşmıştır. Özellikle seramik ve metal eşyaların ticareti yaygındır.

c) Geç Tunç Çağı (MÖ 1600-1200)

- Bölgesel bir güç haline gelmiştir. Ancak Geç Tunç Çağı'nın sonlarına doğru (MÖ 1200 civarı), "Deniz Halkları"nın saldırıları ve diğer krizler nedeniyle yerleşim terk edilmiş olabilir.

Tunç Çağı Batıkları

1. Uluburun Batığı (MÖ 14. yüzyıl)

- **Yeri:** Türkiye'nin güneybatı kıyıları, Kaş yakınları.
- **Keşif:** 1982 yılında bir sünger dalgıcı tarafından keşfedildi.
- **Önemi:** Uluburun Batığı, Tunç Çağı'nın en önemli ve en zengin batıklarından biridir.
- **Yük:** Batık, Kenan, Mısır, Kıbrıs, Miken ve diğer bölgelere ait çeşitli mallar taşıyordu.

Bunlar arasında bakır ve kalay külçeleri, cam, fildişi, altın, gümüş, seramik kaplar ve değerli taşlar bulunuyordu.

- **Gemi İnşa Tekniği:** Geminin ahşap gövdesi, Tunç Çağı gemi inşa tekniklerine dair önemli bilgiler sağladı.

Tunç Çağı Batıkları

2. Gelidonya Burnu Batığı (MÖ 12. yüzyıl)

- Yeri:** Türkiye'nin güney kıyıları, Antalya yakınları.
- Keşif:** 1954 yılında keşfedildi ve 1960 yılında kazıldı.
- Önemi:** Bu batık, Tunç Çağı'nın son dönemlerine ait bir ticaret gemisidir.
- Yük:** Batıkta bakır ve kalay külçeleri, silahlar, aletler ve seramik kaplar bulundu.
- Gemi İnşa Tekniği:** Geminin yapımında kullanılan teknikler, dönemin denizcilik teknolojisi hakkında bilgi verir.

3. Dokos Batığı (MÖ 2200-2100)

- Yeri:** Yunanistan'ın güneyinde, Hydra Adası yakınları.
- Keşif:** 1975 yılında keşfedildi.
- Önemi:** Dokos Batığı, Tunç Çağı'nın en eski batıklarından biridir.
- Yük:** Batıkta çanak çömlek, taş aletler ve diğer günlük eşyalar bulundu.
- Gemi İnşa Tekniği:** Geminin yapımında kullanılan teknikler, erken Tunç Çağı denizciliği hakkında bilgi verir.

4. Şeytan Deresi Batığı (MÖ 16. yüzyıl)

- Yeri:** Türkiye'nin güneybatı kıyıları.
- Keşif:** 1994 yılında keşfedildi.
- Önemi:** Bu batık, Tunç Çağı'ndaki deniz ticareti ve gemi inşa teknikleri hakkında bilgi sağlar.
- Yük:** Batıkta çanak çömlek ve diğer ticari mallar bulundu.

Beycesultan (MÖ 1900-1450)

Konum: Denizli'nin Çivril ilçesinde, Büyük Menderes Nehri'nin yakınında yer alır.

- **Mimari Kalıntılar:** Tunç Çağı'na ait saraylar, tapınaklar, evler ve sokaklar ortaya çıkarıldı.
- **Seramik ve Çanak Çömlek:** Tunç Çağı'na ait çok sayıda seramik ve çanak çömlek bulundu.
- **Metal Eserler:** Bakır, tunç ve diğer metallerden yapılmış aletler, silahlar ve süs eşyaları bulundu.
- **Mezarlar ve İnsan Kalıntıları:** Tunç Çağı'na ait mezarlar ve insan kalıntıları ortaya çıkarıldı.

Troia / Troya

Truwiša – Hititçe

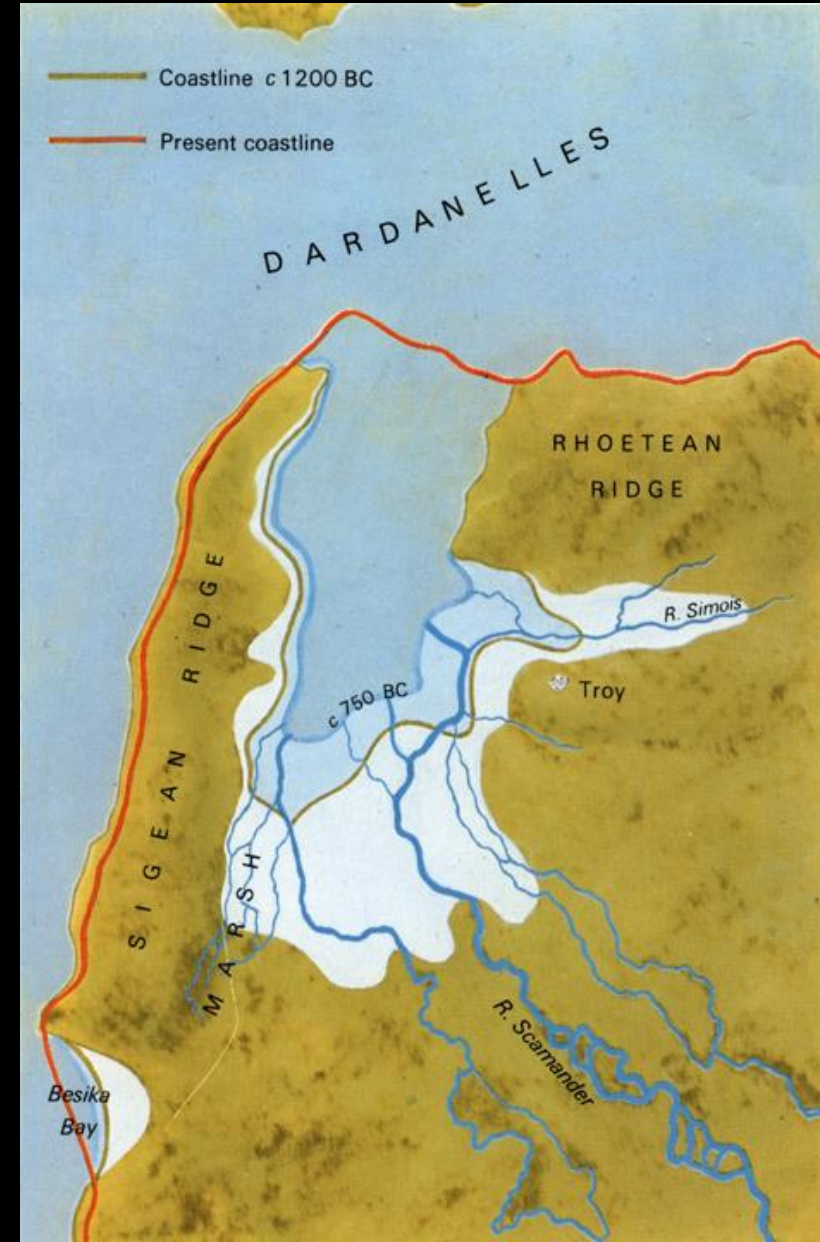
Τροία – Eski Yunanca

Troia - Latince

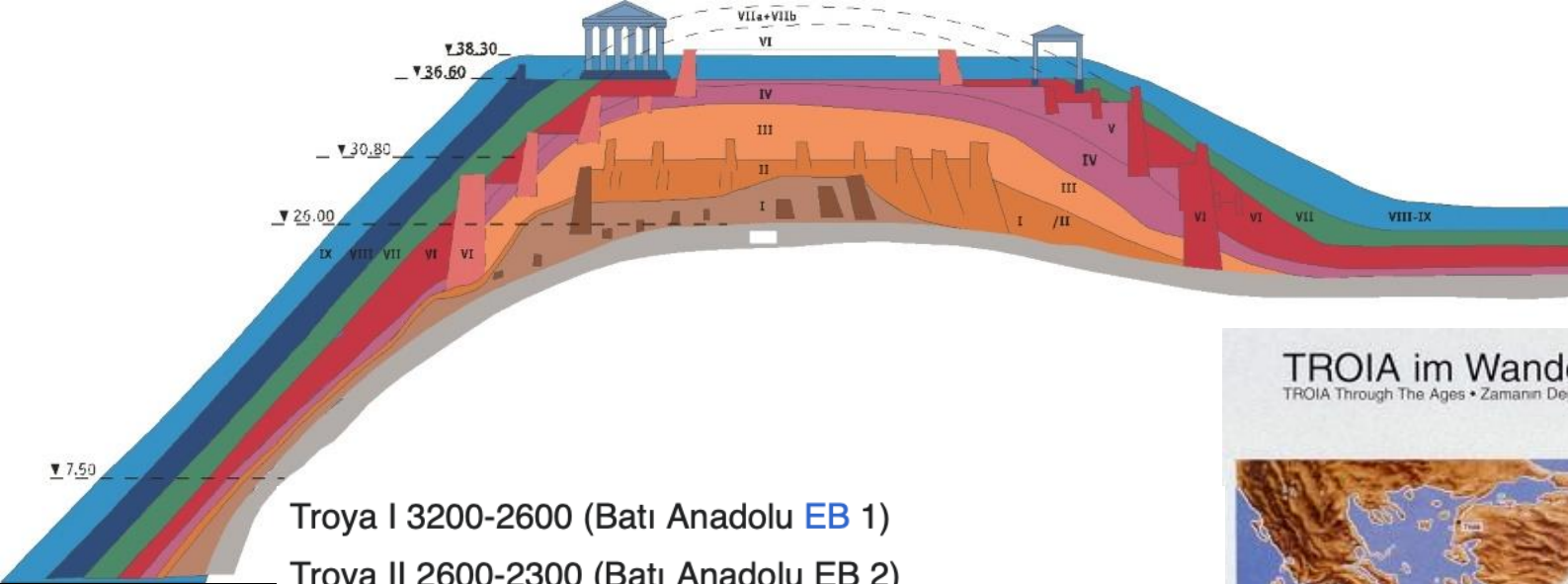
Wiluša – Hititçe

Ἴλιον – Eski Yunanca

Ilium - Latince

Troia

Troia I 3200-2600 (Batı Anadolu EB 1)

Troia II 2600-2300 (Batı Anadolu EB 2)

Troia III 2300-2200 (Batı Anadolu EB 3)

Troia IV 2200-2050 (Batı Anadolu EB 3)

Troia V (Batı Anadolu EB 3)

Troia VI: MÖ 17. yüzyıl – MÖ 15. yüzyıl

Troia VIh: Geç Tunç Çağı MÖ 14. yüzyıl

VIi Troia VIIa: ca. MÖ 1300 – MÖ 1190 Homerik Troia dönemi

Troia VIIb₁: MÖ 12. yüzyıl

Troia VIIb₂: MÖ 11. yüzyıl

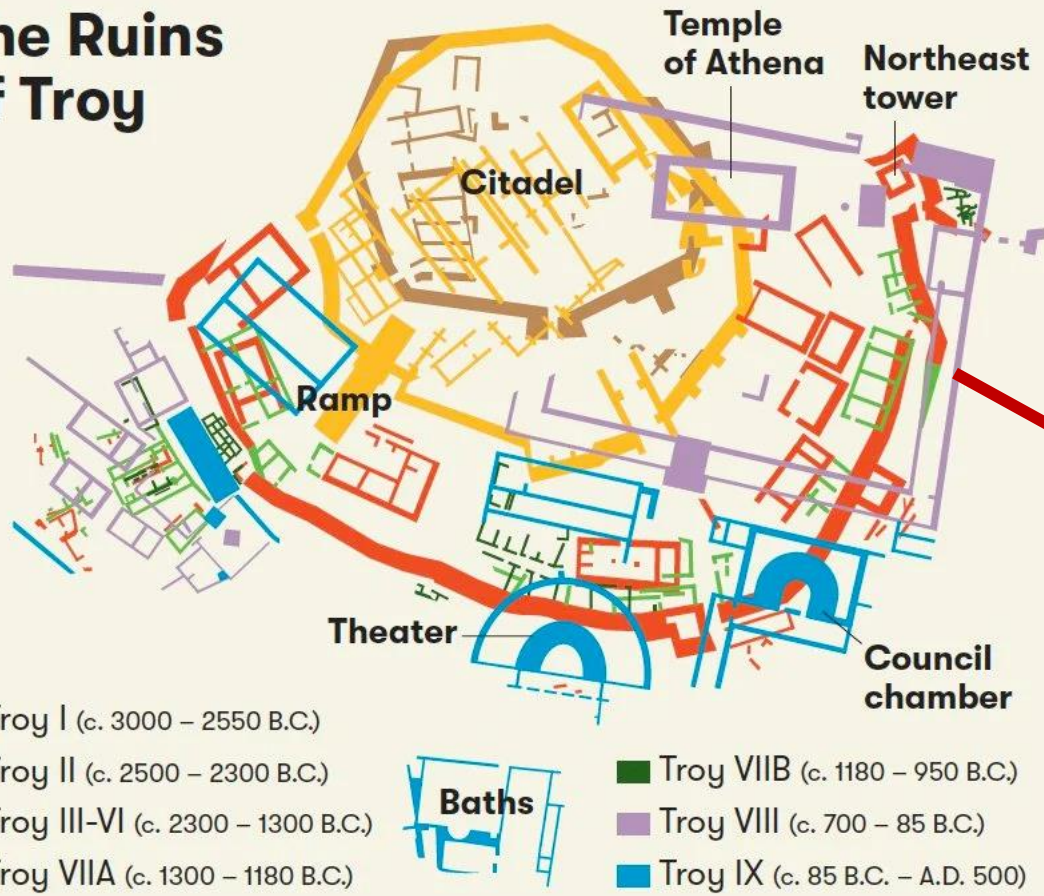
Troia VIIb₃: yaklaşık MÖ 950

Troia VIII: MÖ 700 Helenistik Troia

Troia IX: Ilium, M.S. 1. yüzyıl Roma Troyası

The Ruins of Troy

Troia - Yukarı Kent Surları

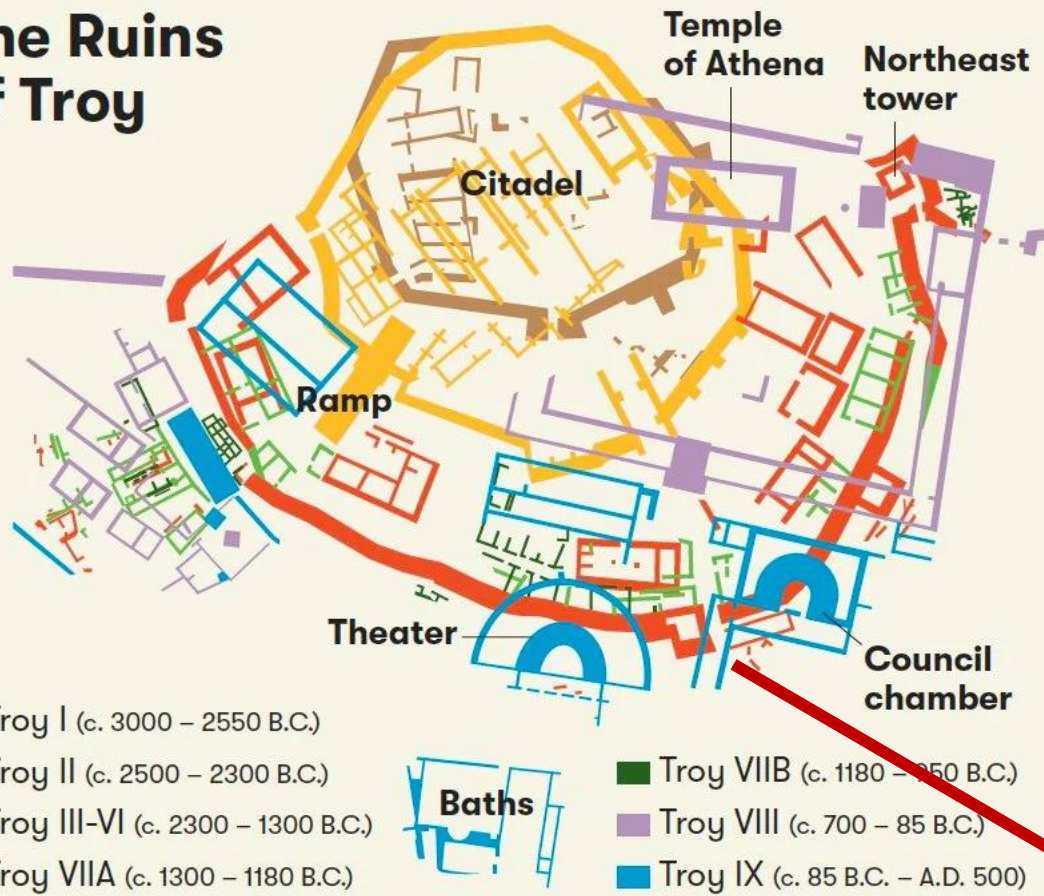

Yukarı kent 30 m yükseklikte

Sur duvarları:

Yük. 10 m, gen. 5 m, uzunluk 350 m
4 m taş, 6 m kerpiç

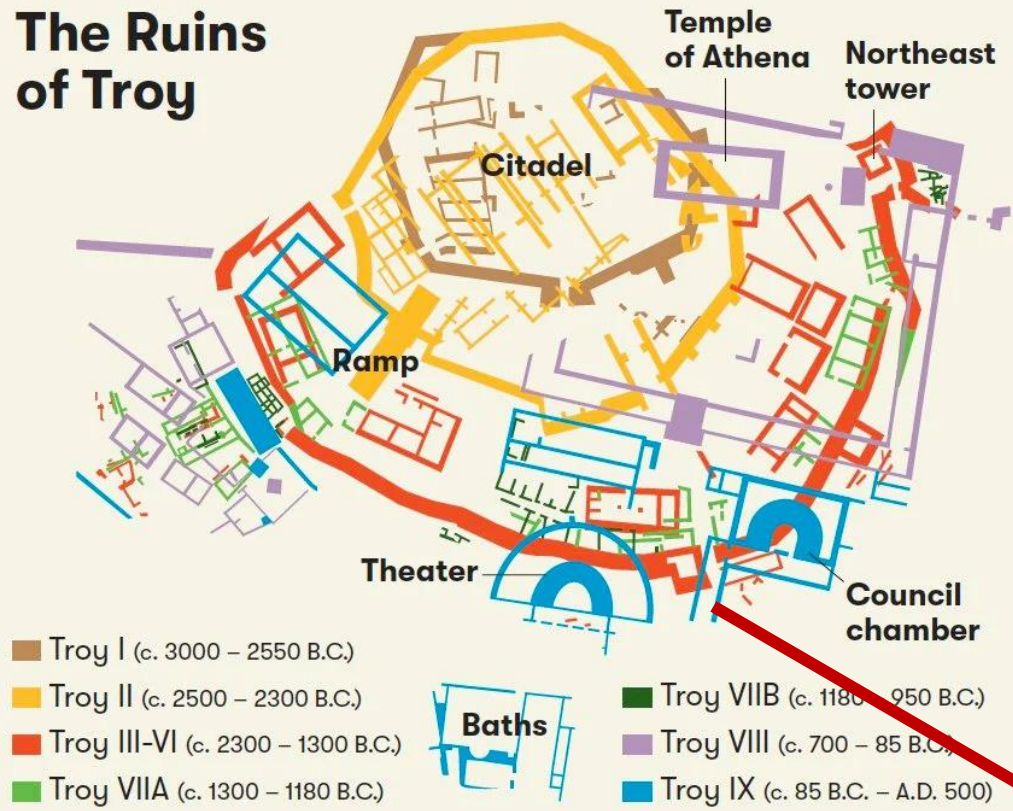
The Ruins of Troy

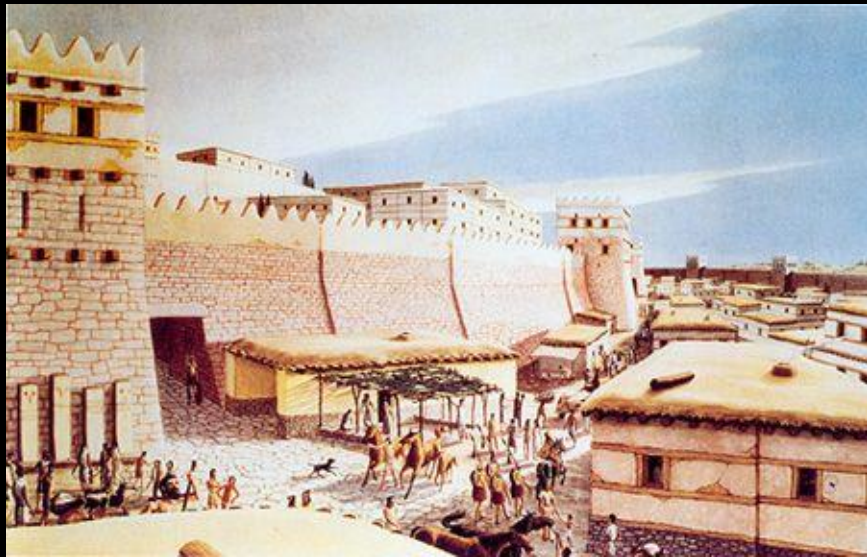
Troia - Güney Kapısı

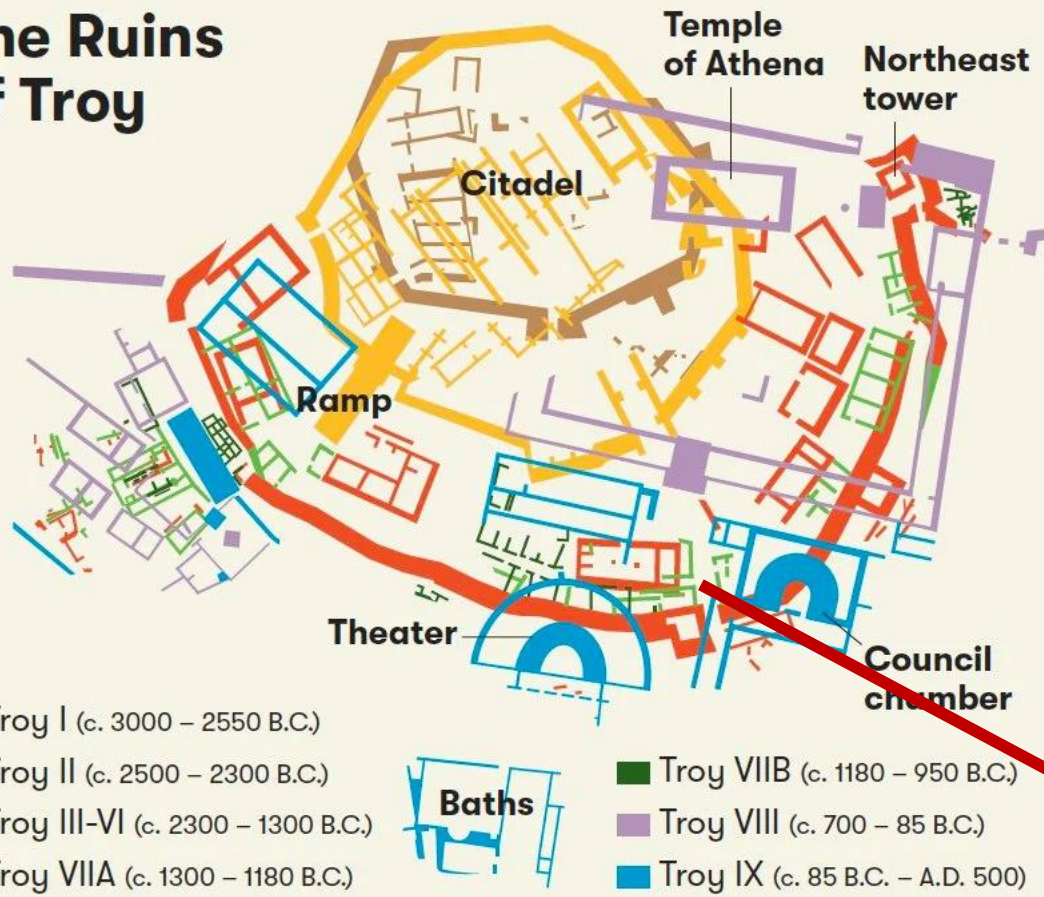
The Ruins of Troy

Troia - Güney Kulesi

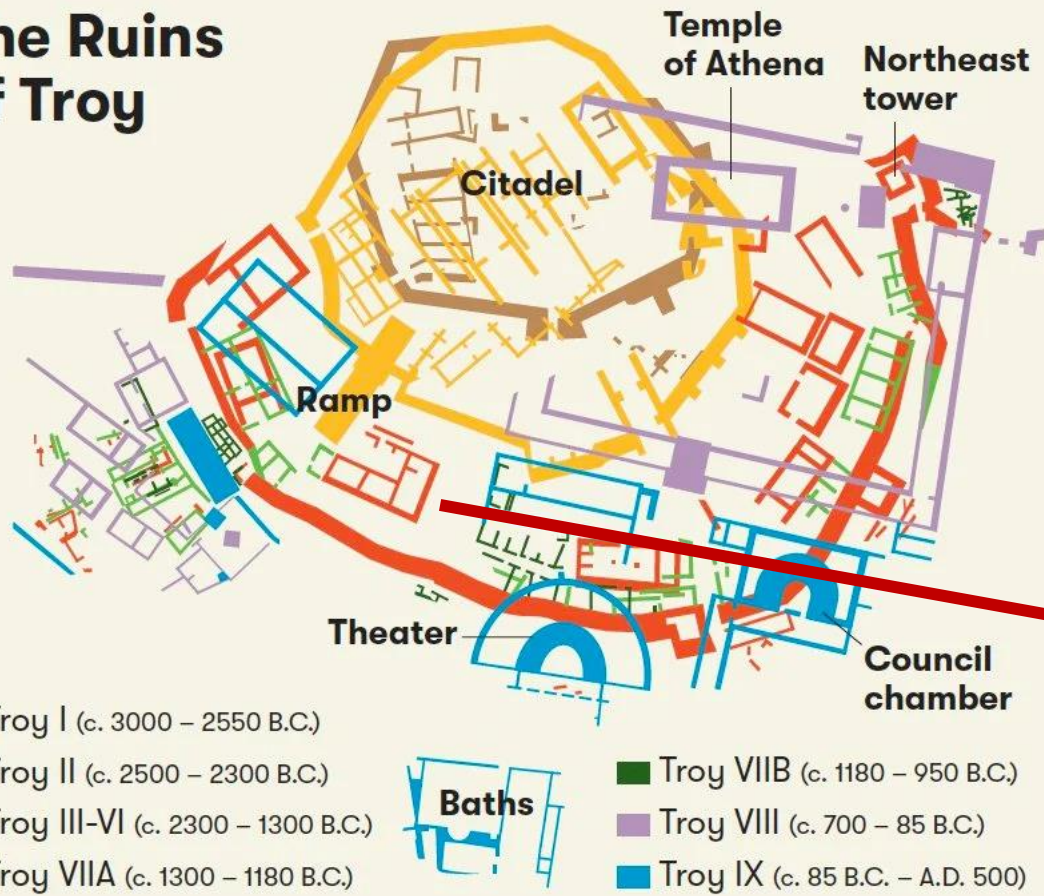
The Ruins of Troy

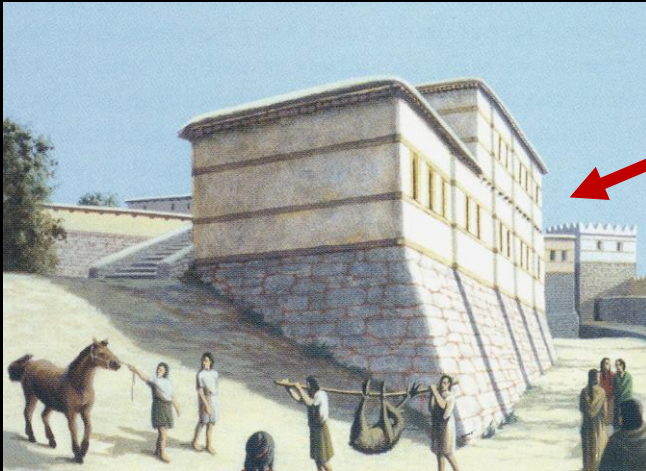
Troia - Sütunlu Yapı

The Ruins of Troy

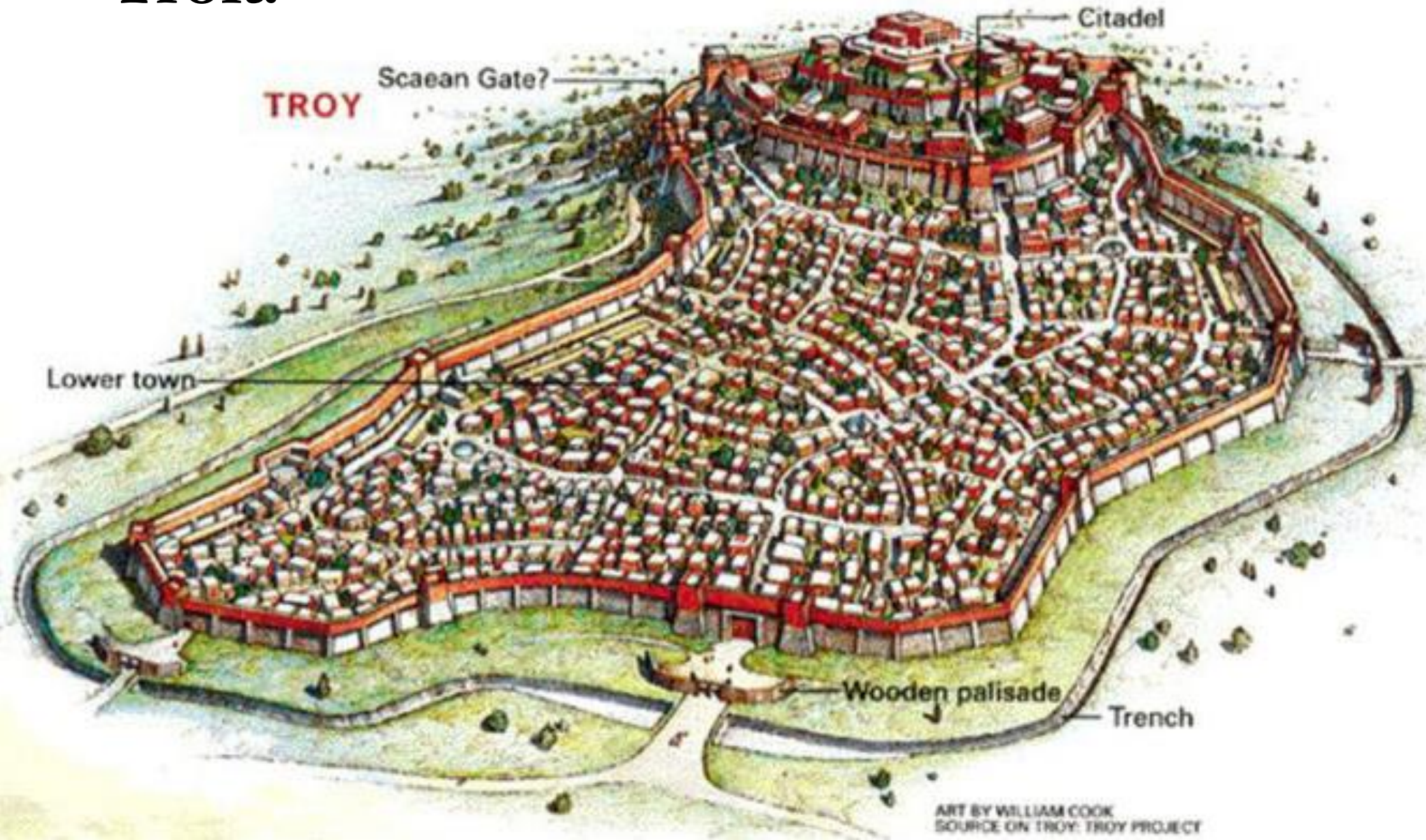

Troia - M Sarayı

Troia

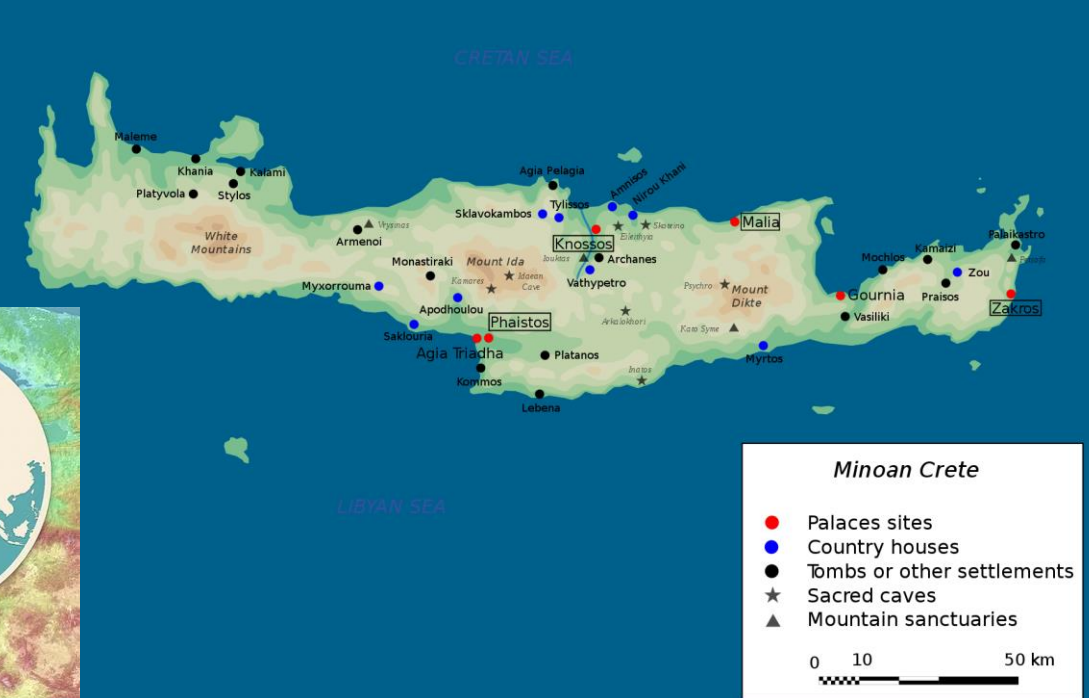
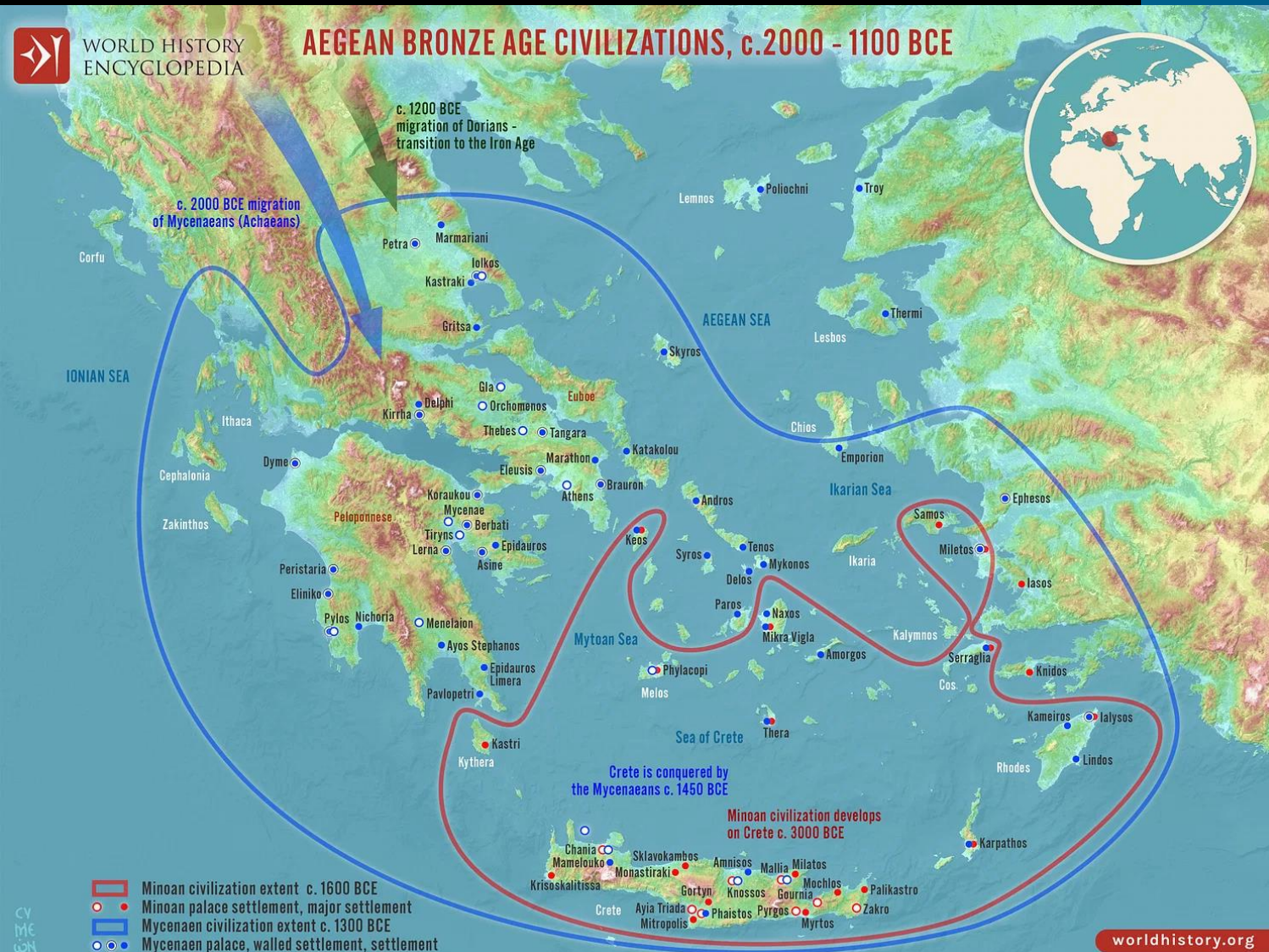

Minos Uygarlığı

Minos Uygarlığı, Tunç Çağı'nda (MÖ yaklaşık 3.500'lerde doğmuş, MÖ 2700-1450 yılları arasında en parlak dönemini yaşamış) Girit Adası'nda ortaya çıkmış bir uygarlıktır. Adı, mitolojik kral Minos'tan gelmektedir. Eski Mısır kaynaklarında "Keftiu" olarak geçmektedir.

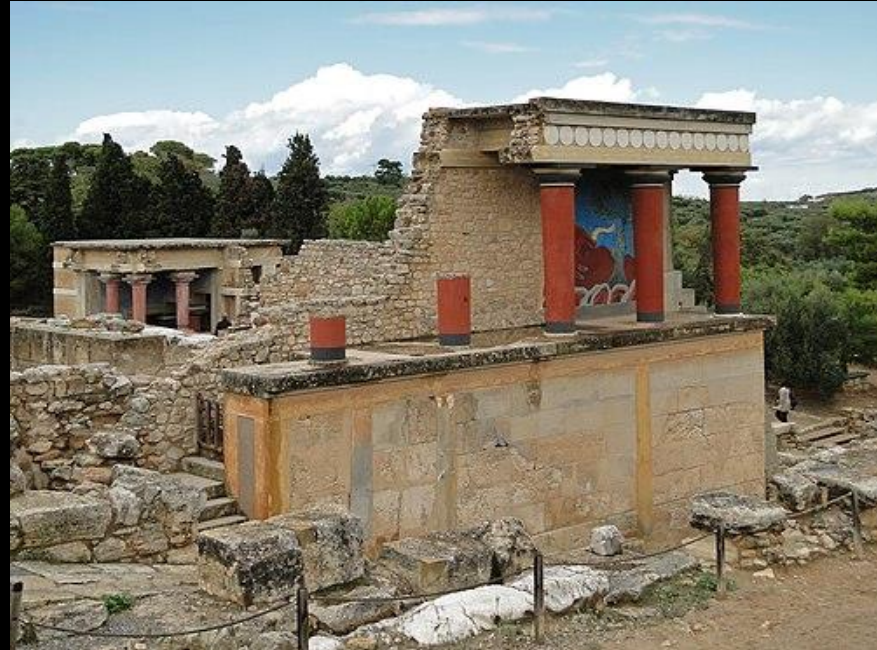
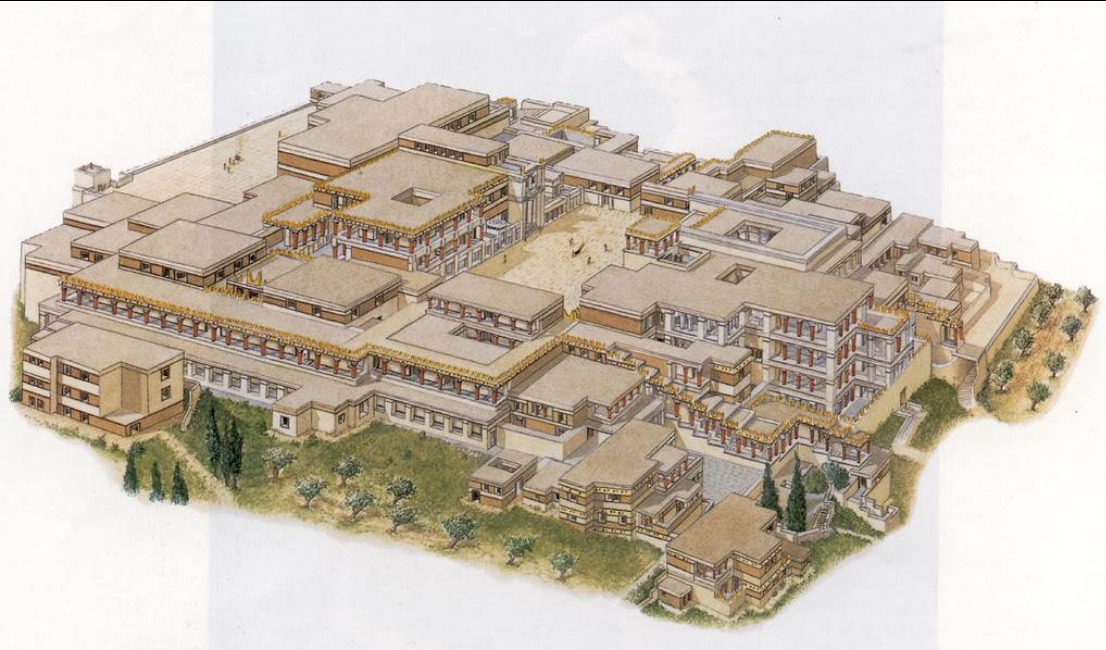
Gelişim ve Özellikler:

- **Kökenler:** Adadaki ilk insan izleri Neolitik Çağ'a (9000 yıl önce) tarihlendirilmekte olup, ilk yerleşimcilerin Anadolu'dan göç ettiği düşünülmektedir.
- **Ticaret ve Denizcilik:** Minoslular, deniz aşırı ülkelerle yoğun ticaret yapan tüccarlardı. Kültürleri yüksek derecede bir ilerleme göstermiştir. Kalay ve bakır ticareti, safran, seramik, altın ve gümüş ticareti yapmışlardır. Ticaret ağları Yunanistan (özellikle Mikenler), Kıbrıs, Anadolu, Mısır, Mezopotamya ve İspanya'ya kadar uzanmıştır.
- **Saray Ekonomisi:** Minos Uygarlığı'nın maddi temelleri tahıl, zeytin, üzüm ve diğer tarımsal ürünlerin üretimine dayanmaktaydı. Ekonomi ayrıca dokuma, çömlekçilik ve madeni eşya üretimi tarafından desteklenmekteydi. Saraylar, tüm krallıkta ekonomik faaliyetlerin, devlet protokolünün ve dini ritüellerin odağıydı. Halkın zorunlu olarak tükettiği dışında tüm malların üretimi ve dağıtımı güçlü, merkezi bir otoritenin kontrolündedir. Saray, tarımsal ve zanaat üretimini, iç ve dış ticareti, stokların kullanımını kontrol ederdi. Knossos Sarayı'nda bulunan arşiv belgeleri, saraya gelen ve giden mallarla ilgili son derece ayrıntılı kayıtlar tutulduğunu göstermektedir.

Minos Uygarlığı

- **Mimari:** Minos mimarisinin en belirgin örnekleri saraylardır. Knossos, Phaistos, Malia, Zakros gibi saraylar, idari ofisler, tapınaklar, atölyeler ve depolama alanlarını barındıran çok katlı yapılardı. Özellikle Knossos Sarayı çok sayıda avlu ve odalardan oluştuğu için labirenti andırmaktaydı. Minoslular, gelişmiş su giderleri ve basit kanalizasyon sistemlerine sahipti.
- **Sanat:** Minos sanatı özellikle seramik yapımları, duvar freskleri (genellikle doğa manzaraları, boğa üzerinden atlama sahneleri), taş oymaları ve damgalarla öne çıkar. Erken dönem seramikleri çizgisel kalıplar ve geometrik şekiller içerirken, Orta ve Geç Minos dönemlerinde balık, kuş ve çiçek motifleri gibi doğa betimlemeleri yaygınlaşmıştır.

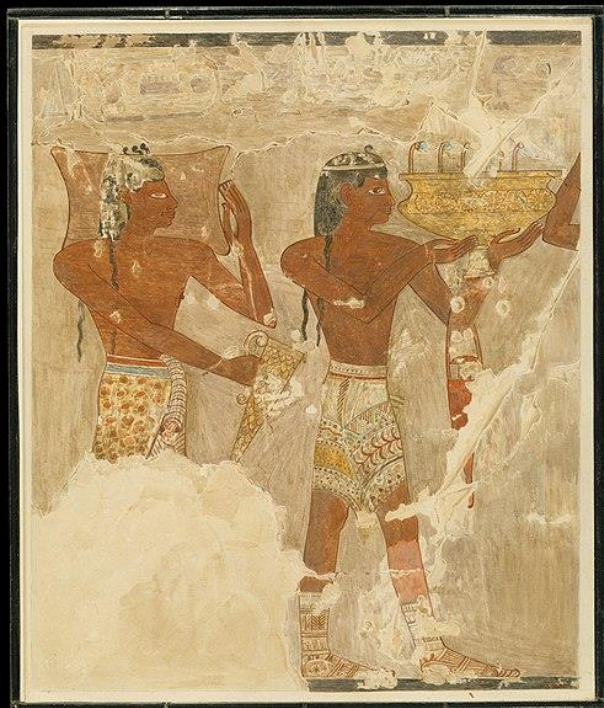
Knossos

Knossos

Minos Uygarlığı

- **Din ve Toplum:** Minos dini büyük ölçüde tanrıçalara tapınmaya odaklanmıştır. Ana bereket tanrıçaları, doğa anası ve yeraltı dünyasının koruyucuları gibi figürler mevcuttu. Kadınların dinsel törenleri yöneten kişiler olarak belirtilmesi ve fresklerde kadın ve erkeklerin birlikte aynı işleri yaparken betimlenmesi, toplumda kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğu düşüncesine yol açmıştır. Boğa, çift başlı balta (labrys), sütunlar, yılan, güneş diskisi ve ağaçlar önemli dinsel sembollerdi.
- **Dil ve Yazı:** Minoslular Linear A ve Girit hiyeroglifleri gibi farklı yazıları kullanmışlardır. Bu yazılardan hiçbirisi henüz tam olarak çözülememiştir. Mikenlerin adayı ele geçirmesiyle Linear A'nın yerini Linear B almıştır. Linear B'nin 1950'lerde Michael Ventris tarafından çözülmesi, en eski Yunanca kayıtları gün yüzüne çıkarmıştır.

Giritliler (kftjw),
Firavun III. Tutmosis
(MÖ 1479-1425)
döneminde Mısır'a
hediyeler getiriyorlar.

Knossos'tan tören alayı frizi

Thera - Akrotiri'de bulunan Bahar Freski, MÖ 16. yüzyıla

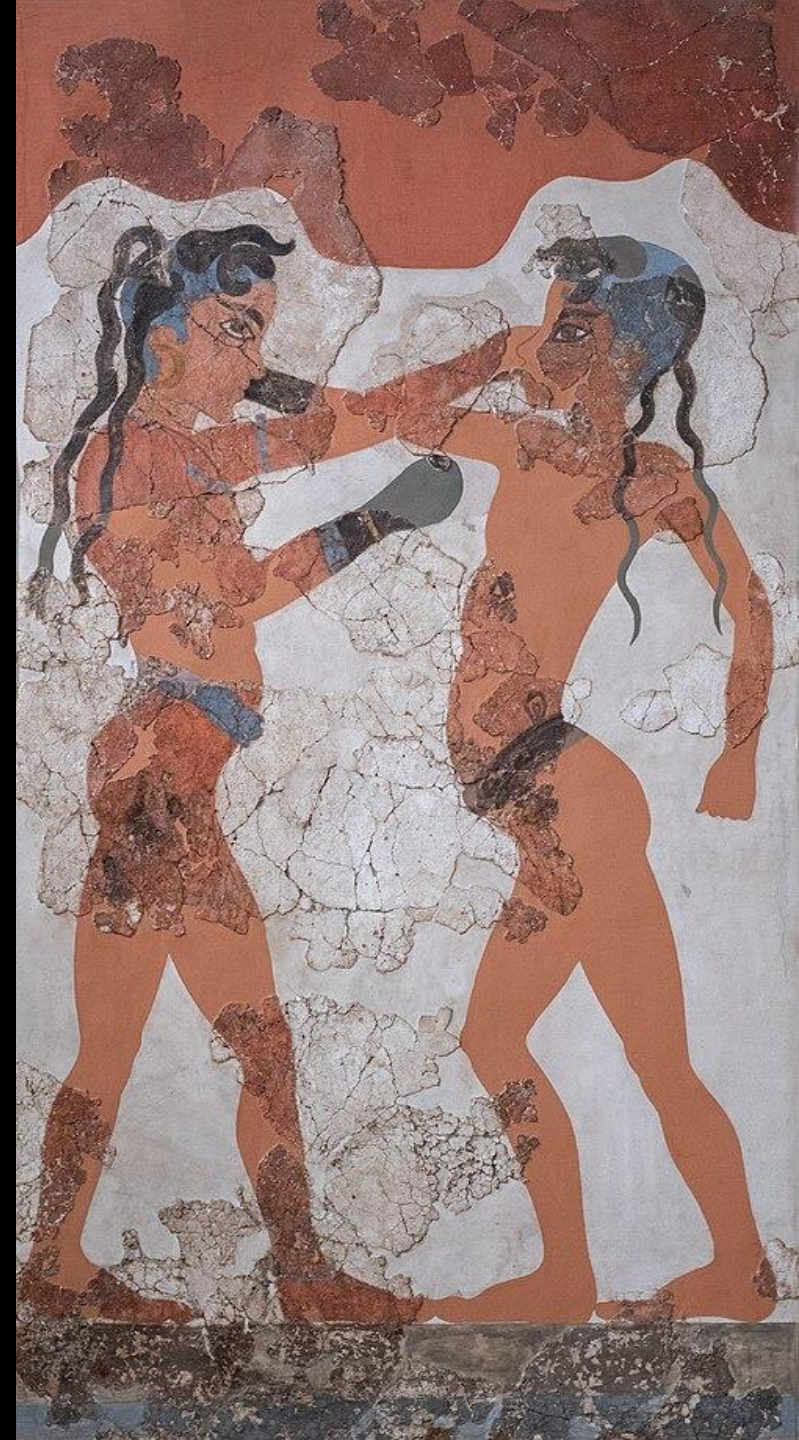

Linear A yazısı

Akrotiri'deki fresk parçasında tasvir edilen savaşçılar

Akrotiri

Labrys -Geç Minos, IA Dönemi, yaklaşık MÖ 1550-1500.
Solda, çözölememiş Lineer A harfiyle yazılmış dört işaret;
muhtemelen tanrıçaya bir yakarış.
Sağda iki delik. Balta, adak olarak kutsal bir mağaraya bırakılmıştır.

Knossos'ta bulunan boğa üzerinden atlama freski

Labrys

Tarihsel ve Mitolojik Kökenleri

- **Girit ve Minos Uygarlığı:** Labrys, özellikle Girit'teki (Minos Uygarlığı) dini ve sembolik anlamıyla bilinir. Minos döneminde sıklıkla kadınların veya rahibelerin elinde görülmüştür ve erkek tanrılarda pek rastlanmaz. Bu, onun **kadın gücü ve ilahi dişilik** ile olan güçlü bağını gösterir. Girit'teki labirent (labyrinth) tapınaklar ve tanrıça kültleriyle de ilişkilidir.
- **Boğa ve Kurban Törenleri:** Çoğunlukla boğa başıyla birlikte bulunduğundan, bir kurban aleti olduğu düşünülür. Kutsal ağaç kesimiyle de ilgili olduğu belirtilir.
- **Anadolu ve Hititler:** Labrys, Anadolu'da, özellikle Hitit sanatında erkek tanrıların elinde de bulunmuştur. Karia bölgesindeki Zeus Labraundos kültüründe de çift ağızlı balta sembolü kullanılmıştır.
- **Amazonlar:** Savaşçı kadınlar olan Amazonlar tarafından bir silah olarak kullanıldığına inanılır. Bu da onun **güç ve koruma** sembolü olarak yorumlanmasına neden olmuştur.
- **Zeus ve Şimşek:** Yunan mitolojisinde Zeus'un şimşek ve yıldırımları atmak için bu çift ağızlı baltasını kullandığına inanılır. Bu nedenle "yıldırım baltası" (astropelekî) olarak da anılmıştır.

Sembolik Anlamları

- **Kadın Gücü ve İlahi Dişilik:** En belirgin anlamlarından biri kadınların gücü, bağımsızlığı ve ilahi doğasıdır. Minos kültüründeki anaerkil toplum yapısıyla da bağdaştırılır.
- **Denge ve İkilik:** İki ağız, zıt güçlerin mükemmel bir uyum içinde var olabileceğini sembolize eder. Bu, yaşamdaki dengeyi ve dualiteyi temsil eder.
- **Güç ve Koruma:** Keskin bıçakları, hayattaki zorlukların ve engellerin üstesinden gelmeyi, olumsuz enerjileri savuşturmayı simgeler.
- **Yeniden Doğuş ve Dönüşüm:** Bazı yorumlara göre, özellikle bir kelebeği andıran şekliyle, yeniden doğuş ve dönüşümle de ilişkilendirilir.

Minos Yılan Tanrıça ve Kökenleri

Knossos Sarayı'nda 1903 yılında Arthur Evans tarafından yapılan kazılarda bulunan **Fayans heykelcikler** ile tanınır. Bu heykelcikler MÖ 1600'lü yıllara tarihlenir.

Yılan Tanrıça genellikle kolları yukarı kalkık, göğüsleri açıkta ve ellerinde veya etrafında **yılanlarla** tasvir edilmiştir. Bazı figürlerde başının üstünde bir panter veya başka hayvanlar da bulunur. Bu detaylar, onun **doğa, bereket ve hayvanlar üzerindeki egemenliğiyle** ilişkisini vurgular.

Doğa ve Hayvanların Hakimesi: Minos Ana Tanrıçası'nın "dağların ve hayvanların hakimesi" olarak görüldüğü, Anadolu'daki Kybele / Ana Tanrıça kültüyle de benzerlikler taşıdığı düşünülmektedir. Boğa figürüyle sıkça ilişkilendirilmesi, onun gücünü ve doğa üzerindeki egemenliğini vurgular.

Sembolik Anlamları: Yenilenme ve Rejenerasyon, Bereket ve Doğurganlık, Koruma ve Şifa, Bilgelik, Dualite

Minos Uygarlığı

Minos Uygarlığı'nın Çöküşü

Minos Uygarlığı'nın çöküşü yavaş yavaş gerçekleşmiş ve ardından Girit üzerinde Miken kültürü baskınlaşmaya başlamıştır.

- **Doğal Afetler:** Geç Minos IA dönemine denk düşen Tera volkanının patlaması, büyük tsunami ve iklim değişiklikleriyle Minos uygarlığı üzerinde yıkıcı etkiler yaratmış olabilir. Ancak, Girit'e düşen kül miktarının çok fazla olmadığı ve patlamanın tek başına çöküşe yol açmadığı düşünülmektedir.
- **Miken İstilasası:** MÖ 1420'lere gelindiğinde Girit şehirlerinde büyük yangın belirtileri görülmüştür. Girit Adası'nın dışından gelen kavimlerce tahrip edildiği ya da iç bir ayaklanmanın yaşandığı sanılmakla birlikte bunun nedeni bilinmemektedir. Bu karışıklık içinde Mikenlerin adayı ele geçirdiği ve Minos ticaret merkezlerini kontrol altına aldığı belirtilmektedir. Mikenlerin egemen olmasıyla Linear A yazım sistemi, Linear B ile yer değiştirmiştir.
- **Son Yıkım:** Mikenlerin istilasası ve kısmi bir toparlanmanın ardından birçok Girit şehri ve sarayı MÖ 13. yüzyılda (LMIIIB) bütünüyle yok olmuştur. Knossos MÖ 1200'e kadar yönetim merkezi olarak kalmıştır. MÖ 1100'lerde Dorların egemenliği altına girmesiyle ada bir kez daha yakılıp yıkılmış ve görkemini yitirmiştir.

Minos Uygarlığı'nın çöküşü, daha geniş kapsamlı Tunç Çağı Çöküşü'nün bir parçası olarak değerlendirilmekte olup, iklimsel değişiklikler, depremler, dış istilalar, iç ayaklanmalar ve sosyo-ekonomik sistemlerin karmaşık yapısının getirdiği kırılganlık gibi çoklu faktörlerin birleşiminden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Mikenler (Akhalar)

Miken Uygarlığı, yaklaşık MÖ 1600-1100 yılları arasında Antik Yunanistan'da Tunç Çağı'nın son evresinde hüküm sürmüş gelişmiş bir medeniyettir. Saray devletleri, şehir organizasyonu, sanat eserleri ve Linear B yazı sistemi ile Yunanistan anakarasının ilk belirgin Grek medeniyetini temsil eder.

Yazı Sistemi: Miken uygarlığı, Linear B olarak bilinen hece yazısını kullanmıştır. Bu yazı, Yunan dilinin ilk yazılı kanıtlarını sunar ve Miken sarayları tarafından idari amaçlar için, özellikle ekonomik işlemlerin kil tabletlere kaydedilmesinde kullanılmıştır. Linear B, Minoan Linear A yazısından türemiştir ve 1952 yılında Michael Ventris tarafından deşifre edilmiştir. Bu deşifre, Miken kültürünü taşıyanların Helen dilini konuştuğunu ve Homeros'un dilinde de bu eski Yunanca lehçesinin izlerinin bulunduğunu göstermiştir.

Askeri Karakter: Miken uygarlığı savaşçı bir elit toplum tarafından yönetilmekteydi. Kazılarda ortaya çıkarılan çok sayıda silah, savaşçı ve savaş tasvirleri ile Linear B kayıtları, Mikenlerin askeri yapısını açıkça ortaya koymaktadır. Askeri üretim ve lojistik, saray merkezlerinden doğrudan denetleniyordu.

Krater
MÖ 1200 - Mykenai

Fildişi veya Hipopotam dişi
MÖ 1400-1300 - Mykenai

MÖ 1400-1300
Mykenai

Mikenler (Akhalar)

Kimlik ve İlişkiler

Miken Uygarlığı, Antik Yunanistan halklarının erken dönemini temsil eder ve Homeros destanlarında adı geçen halklarla ilişkilendirilir.

Akhalar: Homeros, İlyada'da (598 kez) ve Odysseia'da eski Yunan halkları için "Akhalar" adını kullanmıştır. Diğer kullanılan isimler "Danaolar" (138 kez) ve "Argoslular" (29 kez) olarak geçer. Tarihte Akhalar, Mora'nın kuzey merkezinde bulunan Akhaia bölgesinin sakinleridir. MÖ 1600'lü yıllarda Mora'ya Akha istilası başlamış, MÖ 13-12. yüzyıllarda Akha Birliği adında bir konfederasyon kurmuşlardır.

Ahhiyawa: Hitit metinlerinde (yaklaşık MÖ 1400-1220) "Ahhiyawa" adında bir ülke geçmektedir. Son araştırmalar, bu terimin Miken dünyası (Akhaların ülkesi) veya en azından bir kısmı için kullanıldığı sonucuna varmıştır. MÖ 1400 yıllarında Hitit kayıtları, "Ahhiyawan" bir savaş lordu olan Attarsiya'nın Batı Anadolu'daki Hitit vasallarına saldırdığından bahseder. Milet (Milawata), Mikenlerin Küçük Asya'daki en önemli üssü olarak Hitit kayıtlarında yer alır.

Danaya (Tanaju): Mısır kayıtları (yaklaşık MÖ 1437'den itibaren) "T(D)-n-j" veya "Danaya" ülkesinden bahseder. Bu ülke coğrafi olarak güney Yunanistan anakarasının büyük bir kısmını kapsayan şehirleri içerir ve "Danaoi" ile eşleştirilmiştir.

Deniz Kavimleri: MÖ 12. yüzyılda Akdeniz'de yıkım yaratan "Deniz Kavimleri" ile Miken Uygarlığı'nın çöküşü örtüşmektedir.

Mikenler (Akhalar)

Yönetim ve Ekonomi

Miken uygarlığı, merkezi bir saray ekonomisi ve katı hiyerarşik bir sistemle yönetilen bir dizi palas devletinden oluşuyordu.

Saray Devletleri: Her Miken krallığı, imparatorluğunun çoğu sanayisini kontrol eden saraydan yönetilirdi. Saray bölgesi, her biri taşra merkezleri tarafından yönetilen alt bölgelere ayrılmıştı.

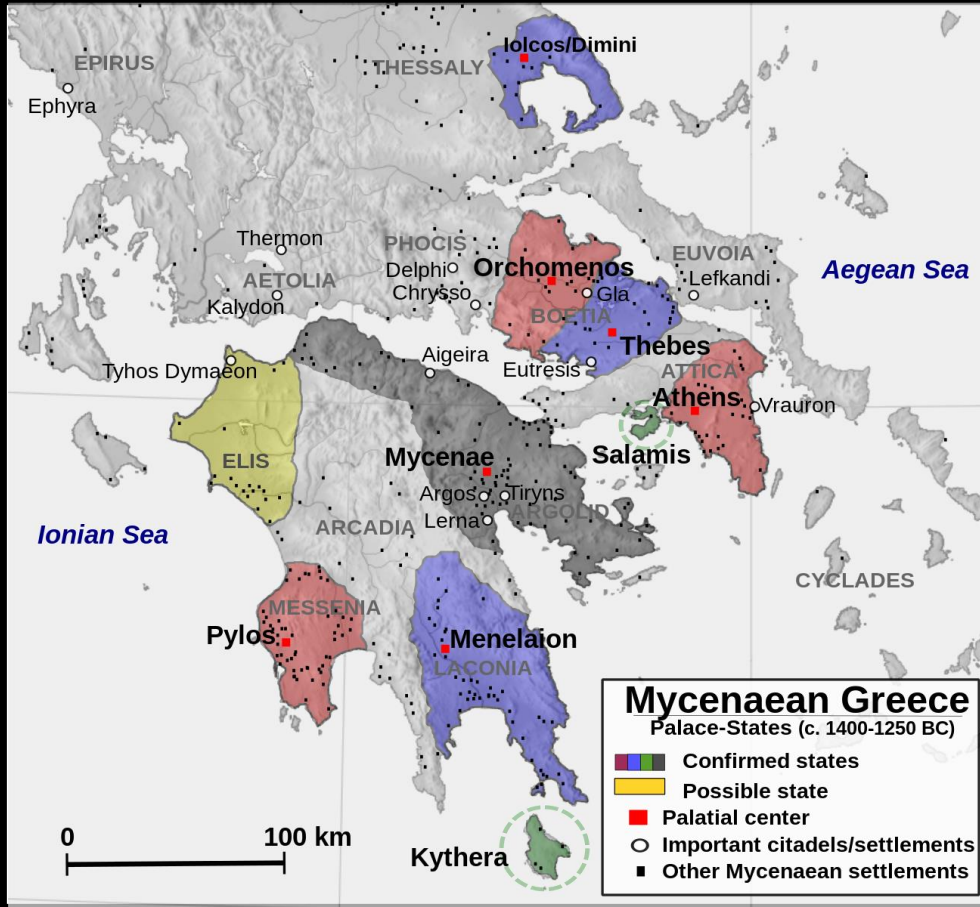
Yönetim: Devleti bir kral olan "wanax" (𐀡𐀮𐀸𐀓) yönetirdi. Wanax'ın rolü dini, askeri ve yargısal olabilirdi. Onun altında "lāwāgetas" ("halkın lideri") bulunurdu. Her ikisi de "eqeta" ("arkadaşlar" veya "takipçiler") olarak bilinen askeri aristokrasinin başındaydı.

Toplumsal Yapı: Miken toplumu, kralın maiyeti (sarayda idari görevleri yürütenler) ve "da-mo" (halk) olmak üzere iki ana gruba ayrılmıştı. Halk, kraliyet görevlileri tarafından denetlenir ve saraya vergi ödemekle yükümlüydü. Köleler ("do-e-ro") ise saray veya belirli tanrılar için çalışırdı.

Ekonomi: Miken ekonomisi, mal, emtia ve emeğin merkezi bir yönetim tarafından yeniden dağıtımına odaklanan bir saray ekonomisiydi. Pylos ve Knossos'taki Linear B kayıtları, sarayların çeşitli sanayileri ve emtiaları, arazi yönetimini ve bağımlı personele verilen erzakları yakından izlediğini göstermektedir. Akdeniz'in geniş alanlarındaki ticaret, Miken ekonomisi için önemliydi. Zeytinyağı, önemli bir zenginlik kaynağıydı ve farklı amaçlar için kullanılıyordu.

Mikenler (Akhalar)

- MÖ 2000'lerde doğudan Yunanistan'a geliyorlar.
- Linear B isimli bir yazı biçimi kullanmaktadırlar.
- MÖ 1600-1100 arasında Yunan Anakarasını ele geçirerek, krallıklar kurmuşlardır.
- MÖ 1450 civarında Minos/Girit ele geçirilmiştir.

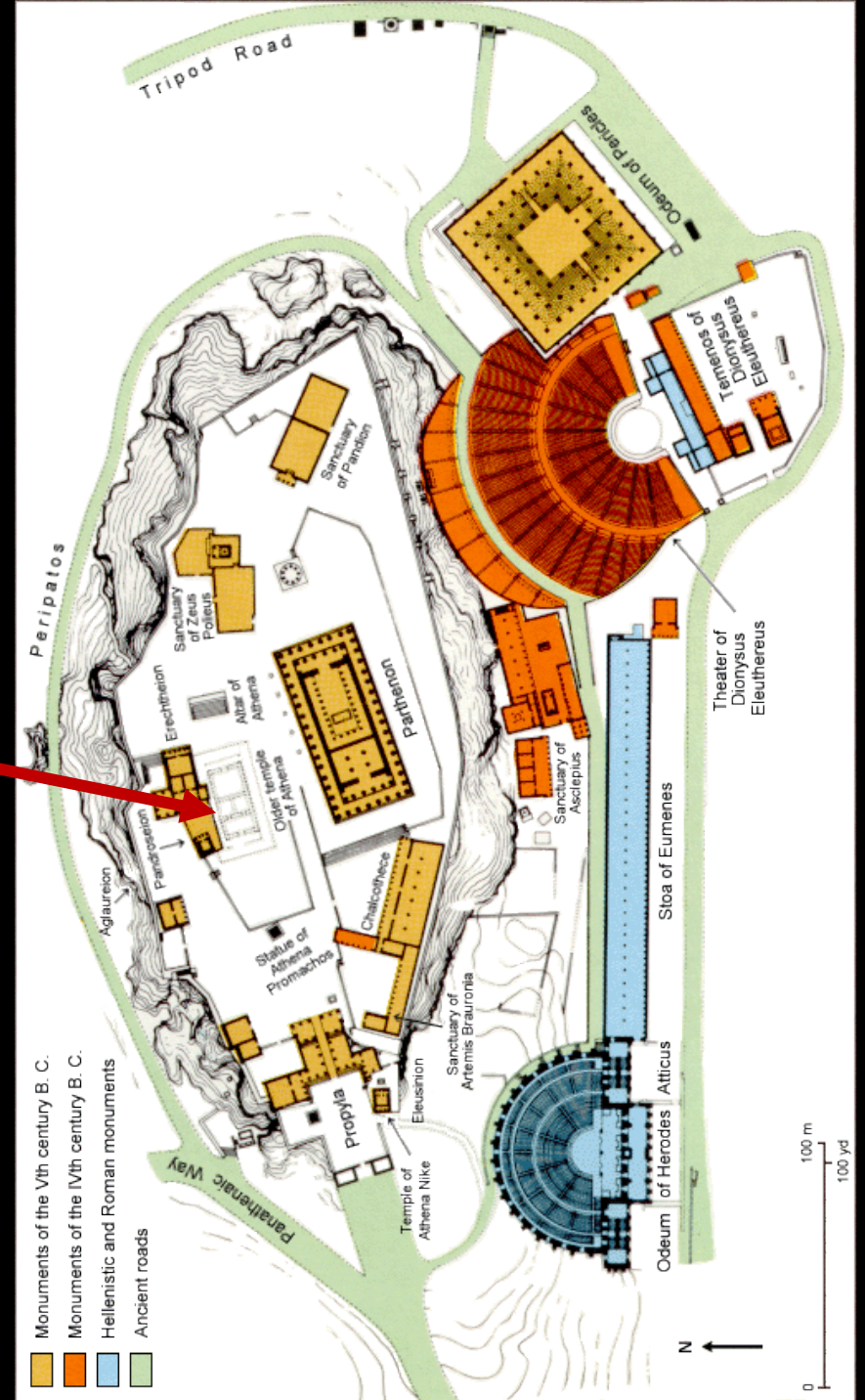
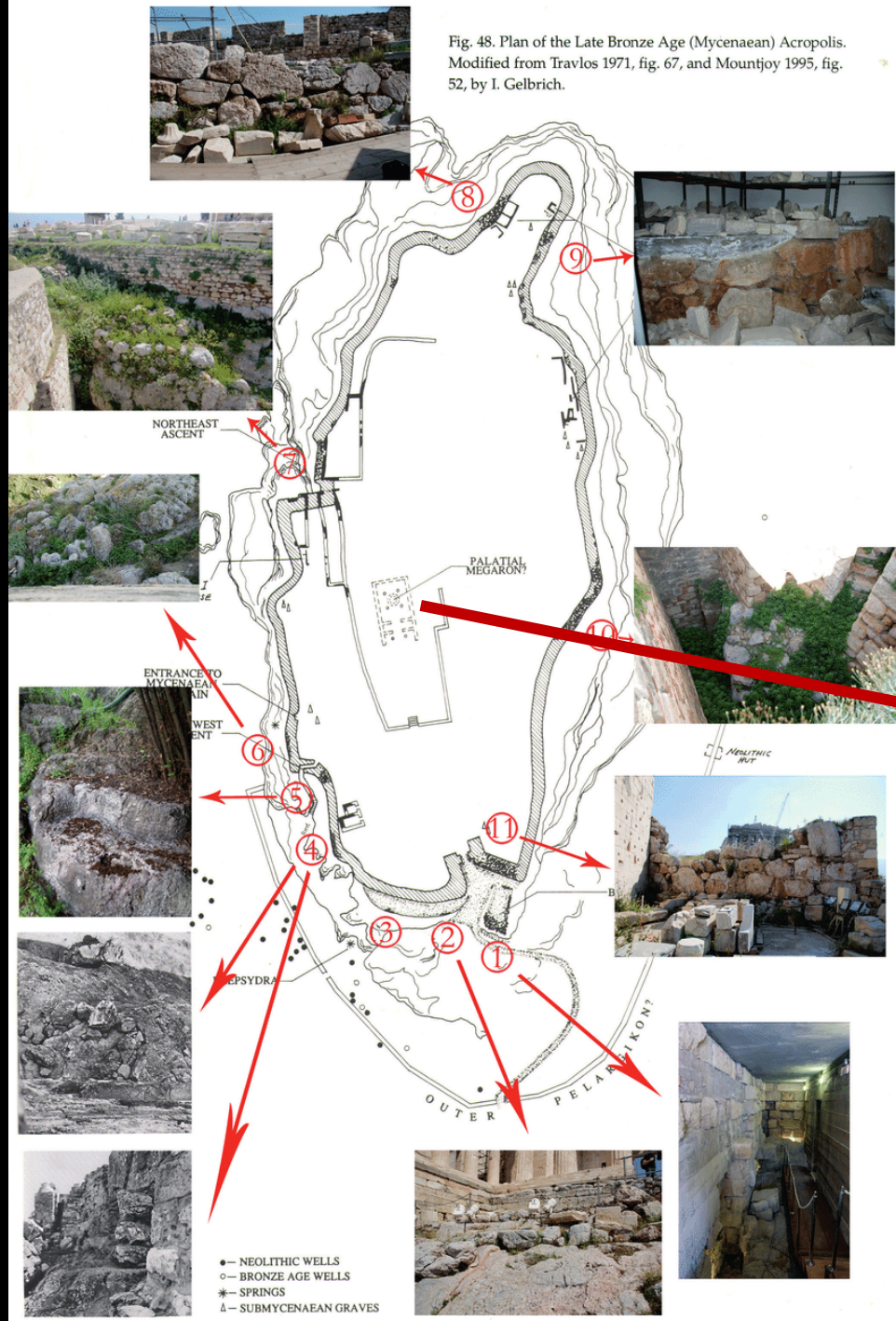
Miken dönemi Atina

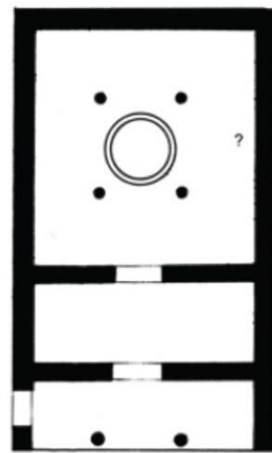
Miken dönemi Atina

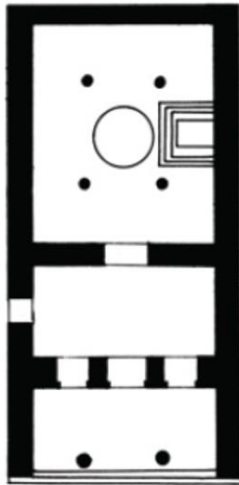
Fig. 48. Plan of the Late Bronze Age (Mycenaean) Acropolis. Modified from Travlos 1971, fig. 67, and Mountjoy 1995, fig. 52, by I. Gelbrich.

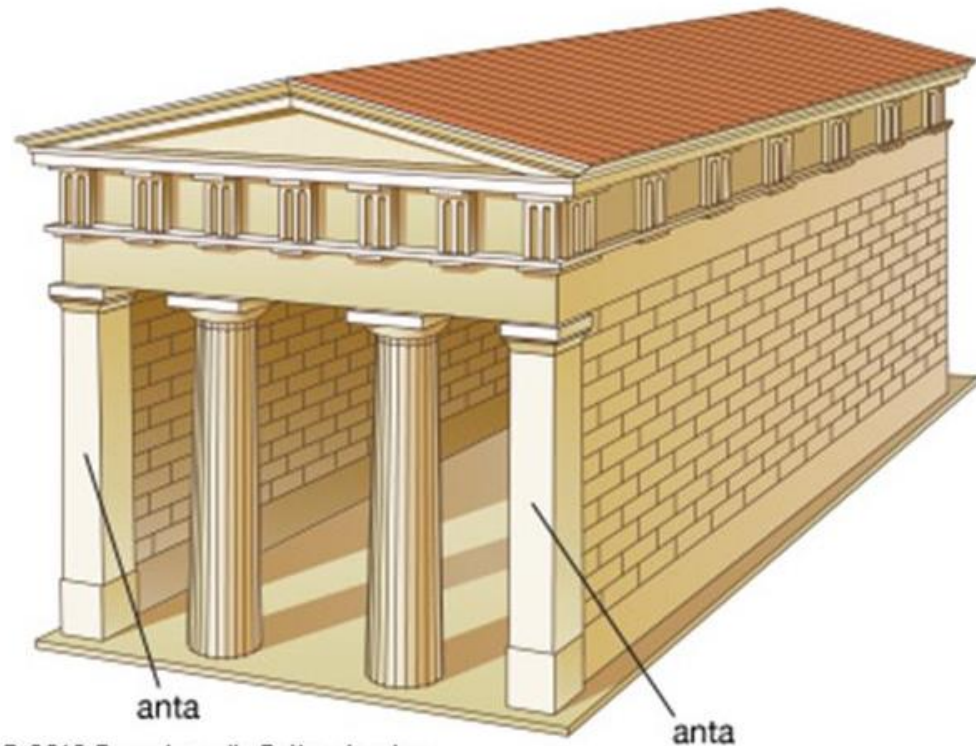
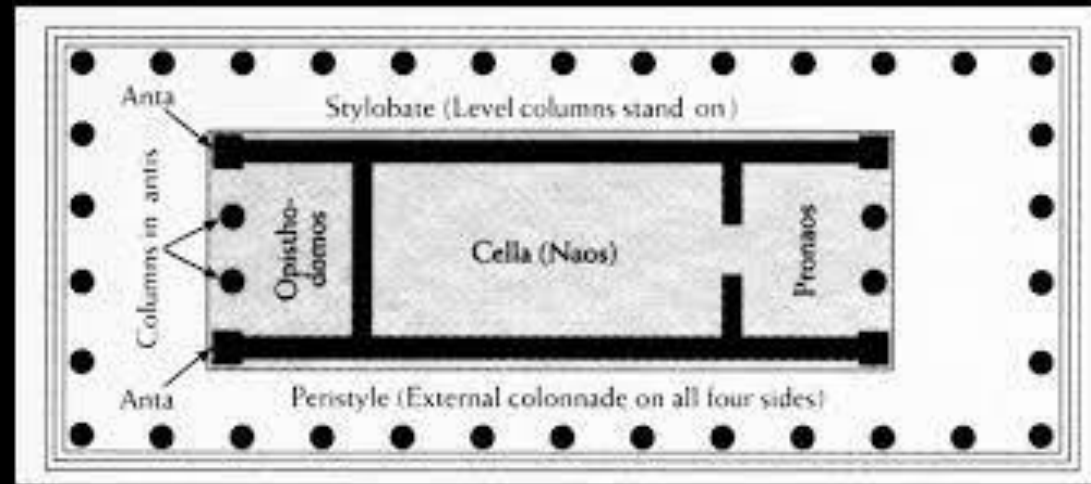
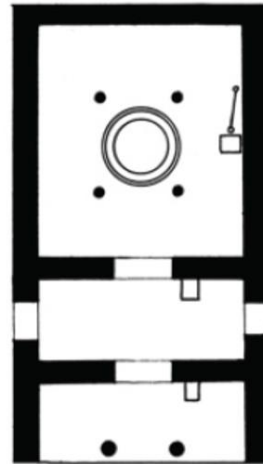
MYCENAE

TIRYNS

PYLOS

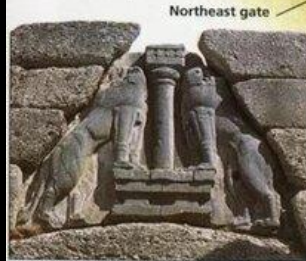

Mykenai

Mycenae

Μυκίηναί

The fortified palace complex of Mycenae, uncovered by the archaeologist Heinrich Schliemann (see p180) in 1874, is one of the earliest examples of sophisticated citadel architecture. The term "Mycenaean", more properly late Bronze Age, applies to an entire culture spanning the years 1700–1100 BC. Only the ruling class inhabited this hilltop palace, with artisans and merchants living just outside the city walls. It was abandoned in 1100 BC after a period of great disruption in the region.

Northeast gate

Lion Gate

The Lion Gate was erected in the 13th century BC, when the walls were realigned to enclose Grave Circle A. It takes its name from the lions carved above the lintel.

Artisans' workshops

The megaron was the social heart of the palace.

MYCENAE TODAY

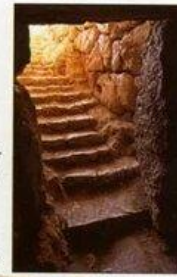
Lion Gate

Path to the Treasury of Atreus

Grave Circle B

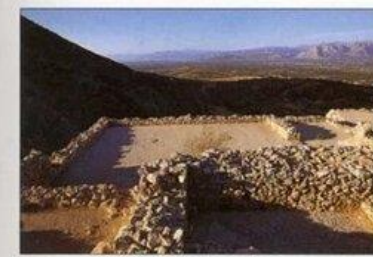
RECONSTRUCTION OF MYCENAE

This illustration shows Mycenae as it was in the time of the House of Atreus and the 1250 BC Trojan War (see pp54–5). Most tombs lie outside the walls (see p180).

Secret Stairway

A flight of 99 steps drops to a cistern deep beneath the citadel. Connected by pipes to a spring outside, the cistern was added to protect the water supply in times of siege.

Royal Palace

Situated at the acropolis summit, only the floors remain of this central structure. Burn-marks dating to its destruction in 1200 BC are still visible on the stone.

The "Cyclopean" walls, up to 14 m (46 ft) wide, were unbreachable. Later Greeks imagined that they had been built by giants.

The houses of Mycenae yielded a number of tablets inscribed with an archaic script, known as Linear B, deciphered by Michael Ventris in 1952.

The House of Tsountas, named after its discoverer, was a minor palace.

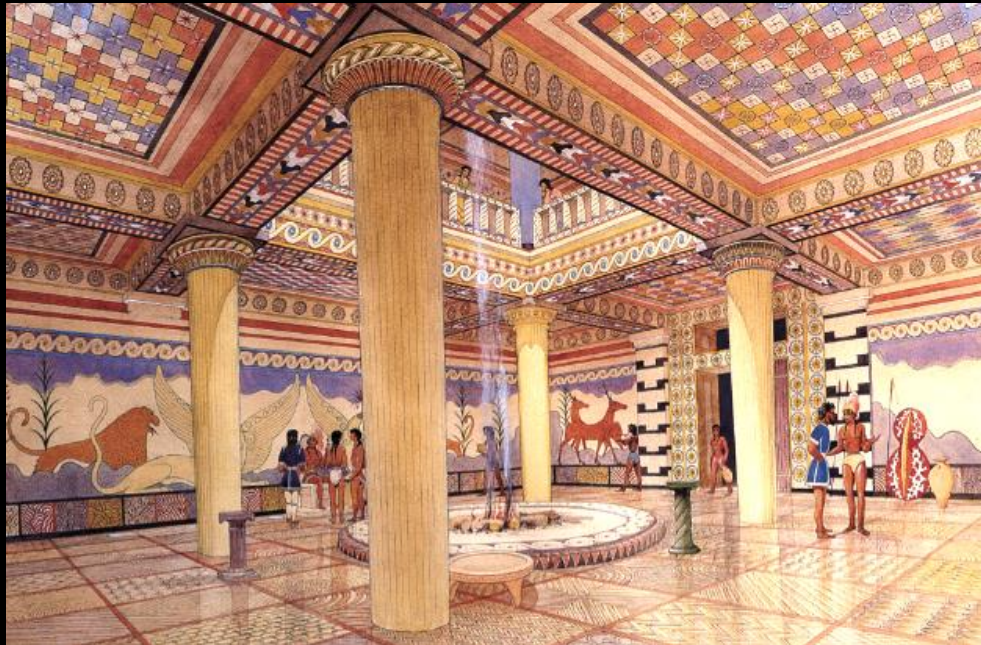
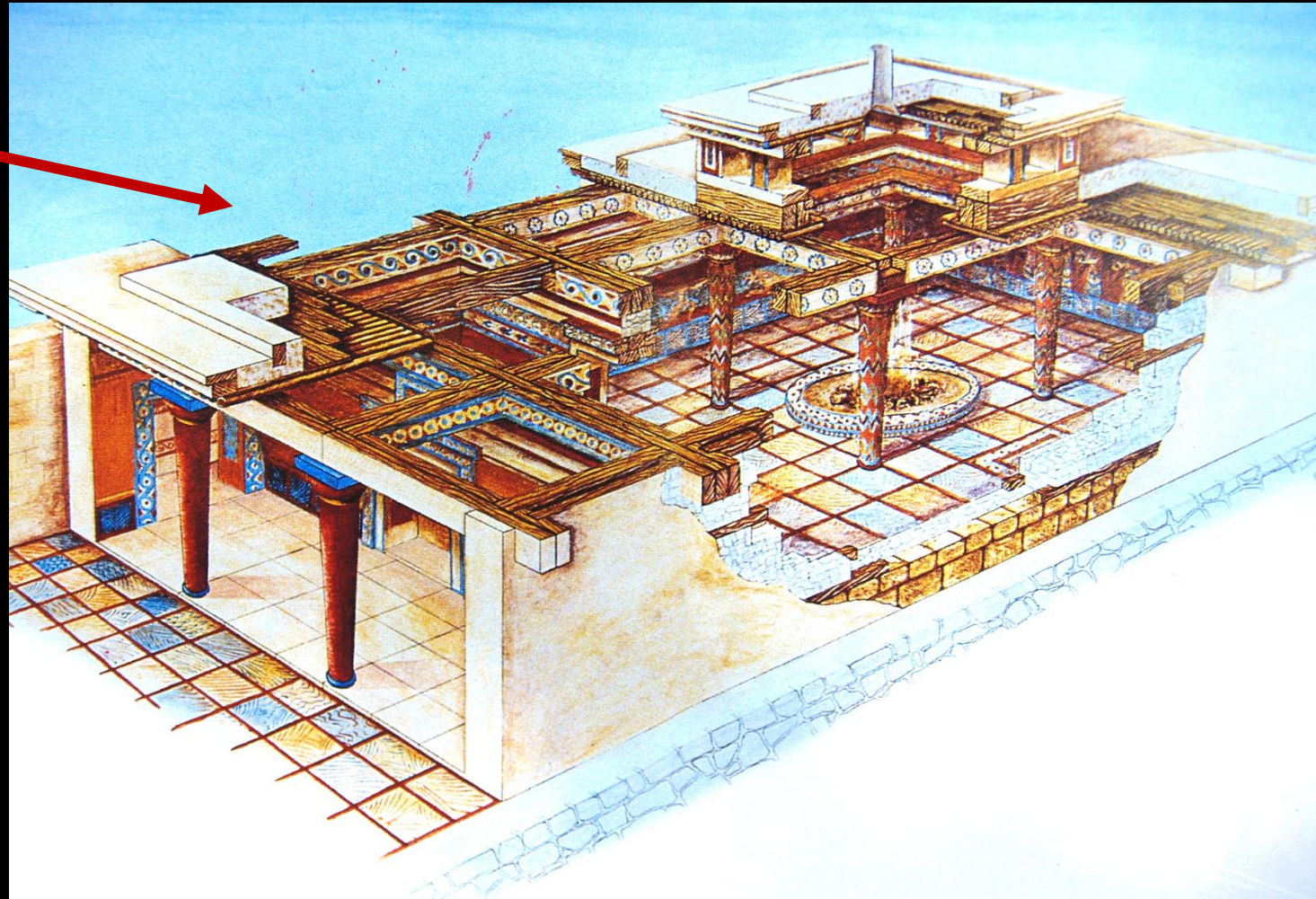
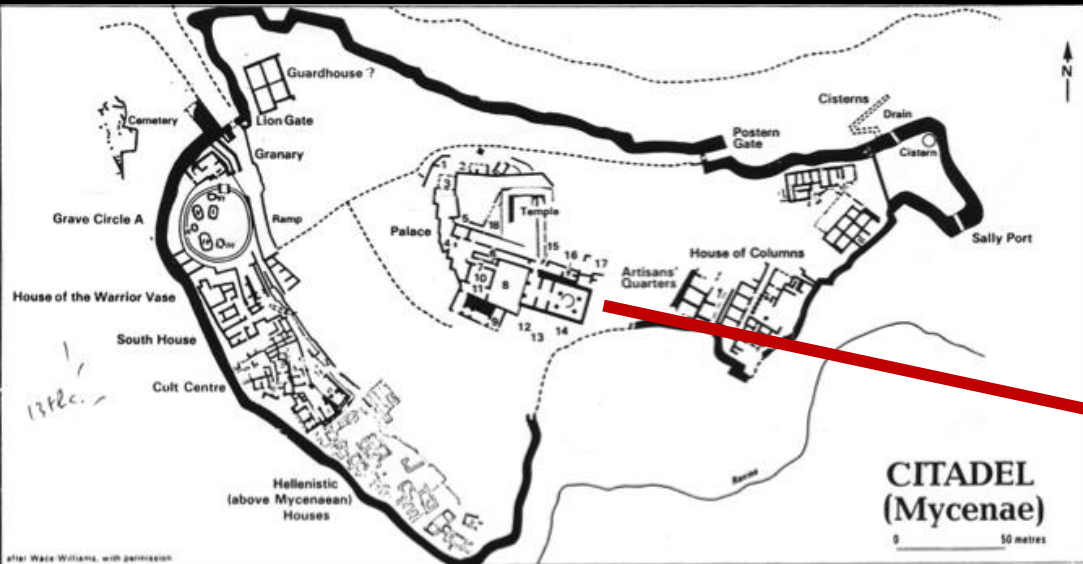
Great ramp

Grave Circle A

This contained six royal family shaft graves containing 19 bodies. The 14 kg (31 lb) of gold funerary goods are on display in Athens (see p70).

Mykenai

Mikenler (Akhalar)

Miken Uygarlığı'nın Çöküşü

Yıkım Dalgaları: İlk yıkım dalgası MÖ 1250 civarında Yunanistan anakarasının çeşitli merkezlerinde bilinmeyen nedenlerle meydana gelmiştir. Bu dönemde Boeotia, Thebai ve Orchomenos gibi şehirler yanmıştır. Bu olaylar, surların büyük ölçüde güçlendirilmesine ve yeraltı sarnıçlarına geçitlerin oluşturulmasına yol açmıştır.

Son Yıkım: Savunma tedbirlerine rağmen, Miken devletlerinin son yıkımı MÖ 1190 civarında veya kısa bir süre sonra gerçekleşmiştir. Bu olay, Miken'in büyük bir güç olarak sona erdiğinin bir işaretidir. Pylos Sarayı MÖ 1180'de ortadan kalkmıştır.

Hipotezler:

Dor İstilas: En yaygın teorilerden biri, kuzeyden gelen Dor kabilelerinin Miken merkezlerini yıkmasıdır. Bu teori, yeni tip mezarlar (sanduka mezarları) ve yeni bir Dor Yunan diyalektiğinin ortaya çıkmasıyla desteklenmektedir.

Deniz Kavimleri: Miken Uygarlığı'nın çöküşü, Anadolu ve Levant'ta yaygın tahribat yaratan Deniz Kavimleri'nin faaliyetleriyle örtüşmektedir.

İç Ayaklanmalar/Savaşlar: İç rahatsızlıklar, katı hiyerarşik toplumsal sistem ve "wanax" ideolojisinin neden olduğu iç savaşlar veya sivil itaatsizlikler de çöküş nedeni olarak öne sürülmektedir. Pylos'taki Linear B tabletleri, dış düşmanlardan kaynaklanan bir saldırı için acele savunma hazırlıklarından bahsetmektedir.

Mikenler (Akhalar)

Doğal Afetler ve İklim Değişiklikleri: Yıllardır yaygın olan teori, yıkıcı depremlerin Miken saraylarının yok olmasına yol açtığı yönündeydi. Ancak yeni kanıtlar, Tiryns ve Midea'daki yapısal hasarın yalnızca sismik yükleme ile açıklanamayacağını, alternatif sismik olmayan nedenlerin de aynı derecede etkili olabileceğini göstermektedir. İklim değişikliği ve kuraklık gibi doğal faktörler de ileri sürülmüştür.

Birleşik Etkiler: Genel olarak, MÖ 12. yüzyıldaki bu büyük çöküşün, birbirini tetikleyen birçok iç ve dış etkinin birleşimi sonucu meydana geldiği öne çıkmaktadır.

Ölüm maskesi,
Agamemnon Maskesi olarak bilinir.
MÖ 16. yüzyıl.

MÖ 13. yüzyılda
Miken akropolünde
bir kadın figürünü
tasvir eden fresk

www.arkeoakademi.com

[/arkeo.akademi](https://www.instagram.com/arkeo.akademi)

[/@arkeoakademi](https://www.youtube.com/@arkeoakademi)

coff.ee/yildirimozaan